

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

کتابچه‌ی
شیوه‌نامه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
مواد درسی
پایه‌ی ششم ابتدایی

سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲

مقدمه

با توجه به استقرار پایه‌ی ششم ابتدایی از سال تحصیلی ۹۲-۹۱ و بر اساس مصوبه‌ی هشتصد و پنجاه و نهمین جلسه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش، «در پایه‌ی ششم ابتدایی، امتحان پایان سال تحصیلی به صورت هماهنگ، با سؤالات واحد و برنامه‌ی معین و به طور همزمان از سوی اداره‌ی آموزش و پرورش محل طرح و تهیه خواهد شد».*

به منظور اطلاع از نحوه‌ی انجام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مواد درسی و طراحی سؤالات متناسب با اهداف برنامه‌های درسی و نیز توجه به نکات اساسی در ارزشیابی دروس پایه‌ی ششم، شیوه‌نامه‌ی حاضر، تدوین شده و در اختیار کارشناسان، گروه‌های آموزشی و معلمان محترم قرار می‌گیرد.

نکات قابل توجه در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

- اگر ارزشیابی در خدمت آموزش و یادگیری باشد، در این صورت، نقش و جایگاه انواع ارزشیابی حفظ خواهد شد و ابزارهای متنوعی نیز در این زمینه به خدمت گرفته خواهند شد. به عبارت دیگر، ارزشیابی مترادف با برگزاری آزمون، آن هم در پایان فرایند یادگیری نبوده و امکان توجه متناسب به ارزشیابی مستمر و ابزارهای متنوع آن و نیز استفاده از نتایج ارزشیابی در بهبود فرایند یادگیری هم فراهم خواهد شد.

- ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی باید منطبق با هدف‌های برنامه‌های درسی و هماهنگ با روش‌های یاددهی- یادگیری مورد تأکید برنامه باشد. از این رو لازم است در طراحی آزمون‌ها سطوح مختلف یادگیری مورد توجه قرار گیرد تا محتوا و روش ارزشیابی تنها معطوف به سنجش محفوظات دانش‌آموزان نباشند. فعالیت‌های کتاب‌های درسی و کار، نمونه و الگوی خوبی برای

* - بدیهی است آزمون هماهنگ مختص دروسی است که ارزشیابی پایانی آنها، علاوه بر نتیجه ارزشیابی مستمر، از طریق برگزاری آزمونهای کتبی یا شفاهی انجام می‌شود و برای دروسی چون تفکر و پژوهش، کار و فناوری، هنر و تربیت بدنی، ارزشیابی مستمر، ملاک تعیین و اعلام وضعیت یادگیری دانش‌آموزان در پایان سال تحصیلی خواهد بود.

طراحی آزمون‌های متناسب با اهداف دروس هستند. لازم به ذکر است که ارائه سؤالات کلیشه‌ای متکی بر حافظه و سوق دادن دانش‌آموزان به استفاده از کتاب‌های تست رایج در بازار، از جمله آسیب‌های ارزشیابی‌های مرسوم بوده و مانع جدی برای تحقق اهداف برنامه‌های درسی به‌شمار می‌رود.

با توجه به این‌که ارزشیابی مستمر وسیله‌ای است برای آگاهی یافتن از میزان و نحوه یادگیری دانش‌آموزان، تعیین نقاط قوت و ضعف آنها و نیز تشخیص مشکلات شیوه‌های تدریس معلم، انتظار می‌رود معلمان برای ارتقای سطح کیفی فرایند یاددهی-یادگیری بدان توجه کافی نمایند. نکته‌ی حائز اهمیت این است که ارزشیابی مستمر به معنای برگزاری امتحانات مکرر کتبی و شفاهی نیست بلکه هر فعالیتی را که دانش‌آموز در فرایند یادگیری انجام می‌دهد، می‌توان در زمره‌ی ارزشیابی مستمر به حساب آورد؛ به‌طور مثال: بحث و گفتگو، تحقیق، درست کردن مدل و ماکت و پوستر، آزمایش، جمع‌آوری نمونه‌ها و

بر خلاف باور رایج، لزومی ندارد که نمره‌ی ارزشیابی پایانی با نمره‌ی ارزشیابی مستمر دانش‌آموزان هماهنگی داشته باشد. چه بسا دانش‌آموز در فعالیت‌های مستمر خوب عمل کند اما در آزمون پایانی چندان موفق نباشد و بالعکس.

نکات قابل توجه در طراحی آزمونهای متناسب با اهداف برنامه‌های درسی**

به جای سؤال از اطلاعات به خاطر سپرده شده‌ی دانش‌آموزان، اطلاعات لازم به آنها داده شود و با سؤالات مناسبی از دانش‌آموزان خواسته شود از طریق تجزیه و تحلیل اطلاعات داده شده، استنباط و ادراک خود را از موضوع بیان کنند.

سؤالات به گونه‌ای طراحی شوند که دانش‌آموزان در موقعیت‌های فرضی قرار گیرند و به سؤالات مطرح شده در آن مورد پاسخ دهند. سؤالاتی که مثلاً ممکن است نیازمند تصمیم‌گیری به جای شخصیت‌های موجود در آن موقعیت باشند یا ...

** صورت کاملی از این معیارها در منابع سنجش و ارزشیابی موجود و قابل مراجعه و بهره‌برداری هستند.

- سؤالات به گونه‌ای طراحی شوند که پاسخ‌گویی به آنها مستلزم برقراری ارتباط بین مفاهیم عنوان شده و استنباط و نتیجه‌گیری از آنها باشند.
- سؤالات به گونه‌ای طراحی شوند که پاسخ‌گویی به آنها مستلزم درک و تشخیص شرایط موجود و پیش‌بینی نتایج و پیامدهای آنها باشند.
- سؤالات به گونه‌ای طراحی شوند که دانش‌آموزان برای مقایسه‌ی دو موضوع یا استدلال در مورد پاسخ‌های خود، اطلاعات مطرح شده در درس را بیان کنند.
- در طراحی سؤالات دو موقعیت فرضی برای دانش‌آموزان طرح شود تا آنها از طریق مقایسه‌ی شرایط موجود در آنها و نیز نتایج و پیامدهای انتخاب هر کدام، نقش عوامل مؤثر بر نتیجه و نوع تأثیر آنها را بیان کنند.
- سؤالات به گونه‌ای باشند که دانش‌آموزان نظر خود را ارائه کرده و بتوانند برای دفاع از نظر خود، دلایل قابل قبول ذکر کنند.

شایان ذکر است نمونه سؤالات ارائه شده از سطوح بالای یادگیری برخوردار می‌باشد، لذا پیشنهاد می‌شود معلمان محترم در طراحی سؤالات سطوح مختلف یادگیری متناسب با اهداف برنامه‌های درسی را مد نظر قرار دهند.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس قرآن

درس قرآن در پایه‌های ششم ابتدایی به دو صورت ارزشیابی می‌شود:

الف - ارزشیابی مستمر

ب - ارزشیابی پایانی

الف - ارزشیابی مستمر: نمره‌ی ارزشیابی مستمر با توجه به میزان مشارکت دانش‌آموز در فعالیت‌های یادگیری در فرایند آموزش تعیین می‌شود. اهمّ این فعالیت‌ها در درس قرآن، عبارت است از:

- ۱- اعلام آمادگی برای خواندن، آیات و عبارات از روی کتاب درسی
 - ۲- مشارکت در کار گروهی به منظور فهم بیشتر (بیان مصادیق پیام‌های قرآنی)
 - ۳- مشارکت در جمع‌خوانی آیات و عبارات قرآنی و همراهی با نوار آموزشی
 - ۴- بیان داستان‌های قرآنی کتاب
 - ۵- میزان توانایی در خواندن آیات و عبارات قرآنی کتاب درسی (در پرسش‌های تدریجی)
 - ۶- انجام فعالیت‌های کار در کلاس
 - ۷- انجام منظم تکلیف اُنس با قرآن در خانه
 - ۸- خواندن آیات از روی صفحات پایانی هر درس یا از روی قرآن کامل
- تبصره:** بدیهی است اگر دانش‌آموزی در خواندن آیات از روی صفحات پایانی هر درس یا قرآن کامل موفقیت لازم را کسب نکرده است، نباید از او نمره‌ای کسر شود.
- ۹- انجام فعالیت‌های خارج از کلاس مرتبط با درس قرآن، مانند:
 - خواندن قرآن در خانه؛
 - مطالعه‌ی کتاب‌های جانبی درباره‌ی داستان‌های قرآنی پیام‌های زندگی (پیام قرآنی)
 - حفظ برخی از سوره‌ها، آیات و پیام‌های قرآنی؛
 - تلاوت قرآن با صوت خوش و زیبا؛
 - نقاشی، خوش‌نویسی و انجام سایر کارهای هنری درباره‌ی پیام‌های قرآنی، داستان‌ها و ...
 - شرکت در جلسات و مسابقات قرآنی مانند حضور در دارالقرآن‌ها و سایر برنامه‌های مشابه؛
 - جمع‌آوری مطالبی درباره‌ی قرآن از مجموعه‌ی کتاب‌های درسی دوره‌ی ابتدایی؛

- تولید روزنامه‌های دیواری خاص قرآن با ارائه‌ی مطالب مربوط به قرآن در روزنامه‌های دیواری مدرسه؛

- توانایی دانش‌آموزان در معناکردن عبارات قرآنی

بدیهی است آموزگار می‌تواند در چارچوب برنامه‌ی آموزش قرآن و مناسب با اصول، محتوا و روش‌های آن، دانش‌آموزان را به هر فعالیت مناسب دیگری نیز ترغیب و تشویق کند.

ب - ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی از دانش‌آموزان پایه‌ی ششم ابتدایی در پایان هر نیم سال

به صورت شفاهی به شرح زیر انجام می‌شود:

ردیف	مواد ارزشیابی	میزان ارزشیابی	نمره	سطح انتظار
۱	روخوانی آیات جلسه‌ی اول هر درس	حدود چهار سطر	۹	خواندن به صورت معمولی و روان
۲	روخوانی آیات جلسه‌ی سوم هر درس	حدود چهار سطر	۹	خواندن به صورت صحیح و روان
۳	پیام قرآنی	دو پیام	۲	پس از روخوانی پیام قرآنی و ترجمه‌ی آن از روی کتاب، بتواند با استفاده از تصاویر کتاب یا بدون آن، مفهوم پیام را به زبان خود توضیح دهد یا نمونه و مصداقی از آن را بیان کند.
جمع			۲۰	

دو نکته:

۱- آزمون شفاهی پایانی مطابق با دستورالعمل‌های صادره از سوی ادارات آموزش و پرورش، چند روز قبل از شروع آزمون‌های کتبی انجام می‌گیرد.

۲- ارزشیابی از سایر موضوعات مانند داستان، یک نکته از هزاران، معنا کردن کلمات و عبارات (کار در کلاس)، حفظ آیات و انجام فعالیت‌های بخش انس با قرآن در خانه، در طول سال تحصیلی و به صورت مستمر انجام می‌شود و نمره و امتیاز منفی به آن تعلق نمی‌گیرد.

تبصره:

هر دانش‌آموز می‌تواند با توجه به هر یک از موارد زیر و در مجموع حداکثر ۲ نمره‌ی تشویقی کسب کند:

۱- قرائت آیات، تقریباً شبیه نوار آموزشی

۲- روان خوانی حدود نیم صفحه از مصحف کامل

۳- حفظ یک صفحه (یا به میزان یک صفحه از آیات مختلف) از صفحات قرآنی کتاب درسی

۴- حفظ حداقل چهار پیام قرآنی از پیام‌هایی که در هر نیم‌سال تدریس شده است.

شیوه‌ی کسر نمره در ارزشیابی پایانی

الف - روخوانی :

- ۱- کسر نمره به علت غلط خواندن: به ازای هر کلمه‌ی غلط خوانده شده، نیم (۰/۵) نمره کسر می‌شود. در صورت تصحیح غلط توسط دانش آموز- با تذکر یا بدون تذکر معلم- نمره‌ای کسر نمی‌شود.
- ۲- کسر نمره از نظر کیفیت و سرعت خواندن : در صورتی که دانش آموز نمی‌تواند آیات و عبارات قرآنی کتاب درسی را مطابق سطح انتظار بخواند و یا مکث و برگشت‌های زیاد دارد، با توجه به میزان نقص، علاوه بر غلط‌های اعرابی، حداکثر دو نمره کسر می‌شود.

ب - پیام قرآنی :

- اگر دانش آموز پس از خواندن متن و ترجمه‌ی پیام از روی کتاب، نتواند درباره‌ی آن توضیح دهد یا مصداقی را بیان کند و یا توضیح ارائه شده خیلی از مفهوم پیام دور باشد، نمره‌ی آن پیام را (هر پیام یک نمره) کسر نمی‌کند و یا به میزان نقص، از نمره‌ی آن پیام کسر می‌شود.

چند نکته درباره‌ی ارزشیابی پایانی درس قرآن پایه‌ی ششم ابتدایی:

- ۱- در ارزشیابی از سهل‌انگاری و نیز سخت‌گیری پرهیزید؛ ارزشیابی نباید موجب تضعیف علاقه‌ی دانش‌آموزان به درس قرآن شود. از این‌رو، باید از سخت‌گیری‌های بی‌جا پرهیز کرد یا به نحوی ارزشیابی را انجام داد که دانش‌آموزان، آن را جزئی از فرایند یادگیری احساس کنند تا محیط اضطراب‌آور همراه با فشار روانی ایجاد نشود.
- ۲- مهارت روخوانی قرآن، به تدریج کسب می‌شود، از این‌رو، نباید انتظار داشت که همه‌ی دانش‌آموزان مهارت روخوانی آیات یک درس را در زمان تدریس به‌طور کامل کسب کنند. هر دانش‌آموز با توجه به استعداد خود، این مهارت را به تدریج در دروس بعدی به‌دست می‌آورد.
- ۳- با توجه به اصل تفاوت‌های فردی بهتر است از دانش‌آموزانی که آمادگی کمتری دارند، از قسمت‌های ساده‌ی کتاب پرسش کرد.
- ۴- فرصت رفع اشکال را برای دانش‌آموزان فراهم آورید تا بتوانند اشتباه خود را تصحیح کنند. برای مثال، تذکر برای برگشت و صحیح خواندن، در صورتی که موجب اضطراب بیشتر دانش‌آموزان نشود، مناسب و مفید است.
- ۵- از بخش‌های داستان، بیشتر بدانیم و کار در کلاس ارزشیابی پایانی به عمل نمی‌آید.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس هدیه‌های آسمان

حوزه‌های موضوعی	اهداف اصلی	دروس مرتبط در کتاب	نحوه‌ی ارزشیابی مناسب		
			مستمر	پایانی	نسبت توجه به هدف در آزمون پایانی
خداشناسی	دانش‌آموزان نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت را به عنوان آیات قدرت خداوند و دلیلی بر یگانگی خداوند بیان نمایند.	۲ و ۱	×	×	٪۱۵
امامت	دانش‌آموزان مفهوم تولی و تبری را درک و مصادیق آن را بیان کنند و به اهل بیت(ع) به عنوان بهترین الگوها ادای احترام کنند و به الگوگیری از آنها علاقه نشان دهند دانش‌آموزان نایبان امام زمان (ع) در زمان غیبت بشناسند و نسبت به ایشان ادای احترام کنند.	۸ و ۷، ۶، ۵	×	×	٪۱۵
شخصیت‌های دینی	دانش‌آموزان با برخی از امام زادگان (برادر و خواهر امام رضا(ع)) حضرت معصومه(س)، احمد بن موسی و حضرت عبدالعظیم(ع) آشنا شوند و به زیارت آنها اظهار علاقه کنند.	۱۶	×	×	٪۵
مراسم اسلامی	دانش‌آموزان با مراسم حج، عید قربان و مقام شهید و دفاع مقدس آشنا شوند و برای شرکت در مراسم تجلیل آنها کوشش کنند.	۱۵ و ۱۳	×	×	٪۵
آداب و اخلاق اسلامی	دانش‌آموزان با تاکید اسلام بر تلاش و کوشش و نیز تربیت بدنی و تفریحات سالم آشنا شوند و برای انجام آنها تلاش کنند دانش‌آموزان با آداب علم‌جویی و دانش‌آموزی و نیز آداب معاشرت و مهمانی آشنا شوند و به رعایت آنها علاقه نشان دهند.	۱۷ و ۱۴، ۱۰، ۹	×	×	٪۱۵
احکام	دانش‌آموزان با احکام دینی مسافر (نماز و روزه) آشنا گردند و برای انجام آنها سعی نمایند. دانش‌آموزان احکام محرم و نامحرم و پوشش اسلامی را بشناسند و برای رعایت آنها کوشش کنند.	۱۲ و ۱۱	×	×	٪۱۰
پیامبری	دانش‌آموزان به حضرت ابراهیم(ع) و پیامبر اسلام(ص) را به عنوان الگوی مبارزه با شرک معرفی و نسبت به ایشان ادای احترام کنند و به الگوگیری از ایشان علاقه نشان دهند. دانش‌آموزان نمونه‌هایی از سیره‌ی پیامبر اسلام(ص) را در مورد تربیت بدنی و نیز ارتباط با دیگران بیان و برای الگوگیری از آن تلاش کنند.	۱۰ و ۹	×	×	٪۱۵
جهان آخرت	دانش‌آموزان تأثیر اعتقاد به معاد در زندگی را شناسایی کنند و برای اصلاح رفتار با اعتقاد به معاد کوشش نمایند.	۴ و ۳	×	×	٪۱۰
قرآن	دانش‌آموزان پیام‌های آیات قرآن کریم در موضوعات مختلف دینی را درک و بیان کنند.	۹، ۷، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ ۱۵ و ۱۴، ۱۲	×	×	٪۱۰

نمونه سؤالات

۱. به نظر شما در هر یک از موارد زیر چه مشکلاتی رخ خواهد داد:
 - 0 یک مدرسه دو مدیر داشته باشد.
 - 0 یک تیم ورزشی دو سر مربی داشته باشد.
 - 0 سربازان یک لشکر دو فرمانده داشته باشند.
۲. چرا زیارت بزرگان دین به ما سفارش شده است؟
۳. به نظر شما اگر فداکاری شهدا و رزمندگان نبود، چه شرایطی برای ما پیش می‌آمد؟
۴. به نظر شما ورزش کردن به جز حفظ سلامتی و تندرستی، چه فایده‌هایی برای ما دارد؟
۵. استفاده درست یا نادرست از فرصت‌ها چه نتایجی را به دنبال دارد؟
۶. سعید و خانواده اش در تهران ساکن هستند. آنها تصمیم دارند در ماه مبارک رمضان به زیارت امام رضا (ع) بروند و یک هفته آن جا بمانند. با توجه به آنچه که در مورد حکم نماز و روزه مسافر یاد گرفته‌اید، توضیح دهید، برای این که آنها بتوانند به وظیفه خود درست عمل کنند، چه کارهایی باید انجام دهند؟
۷. ضمن بیان نمونه‌ای از برخورد حضرت محمد(ص) در ارتباط با دیگران، فواید رعایت آداب معاشرت را در زندگی برشمارید؟
۸. دانش آموزی که به خدا و جهان آخرت ایمان دارد، در برخورد با همکلاسی‌های خود چگونه رفتار می‌کند؟

شیوه‌نامه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مواد درسی پایه ششم ابتدایی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس مطالعات اجتماعی

مهارت‌ها/نگرش‌ها	حوزه‌های موضوعی	اهداف اصلی	درس مرتبط در کتاب	نحوه ارزشیابی مناسب		نسبت توجه به هدف در آزمون پایانی
				مستمر	پایانی	
(بررسی و کاوش - مشارکت - برقراری ارتباط - خلاقیت - واکنش شخصی و اظهار نظر - عدالت‌جویی - حق طلبی و مسئولیت‌پذیری - تعاون - میهن دوستی)	مطالعات اجتماعی	۱- دانش‌آموزان در موقعیت‌های فرضی برای انجام فعالیت‌های گوناگون تصمیم‌گیری و اثرات و پیامدهای تصمیم را بررسی و مراحل تصمیم‌گیری را رعایت می‌کنند و نشان می‌دهند.	درس ۳ درس ۴	×	×	۲۰٪
		۲- دانش‌آموزان برنامه روزانه‌ی خود را نقد و می‌توانند در آن تجدیدنظر کنند و برنامه‌ریزی مناسبی برای اوقات فراغت خود داشته باشند و اطلاعاتی درباره‌ی چگونگی گذران اوقات فراغت در محل زندگی خود را شناسایی و جمع‌آوری کنند.	درس ۱۳ درس ۱۴	×	×	
		۳- دانش‌آموزان نقش و تأثیرات دوستی را ارزیابی و ملاک‌ها و معیارهای عقلانی و دینی را برای انتخاب دوست به کار می‌گیرند و راهکارهای حفظ دوستی و حقوق متقابل دوستی را نشان می‌دهند.	درس ۱ درس ۲	×	×	
	فضا و مکان	۴- دانش‌آموزان عوامل طبیعی و انسانی مؤثر در کشاورزی (فضا و مکان) و پراکندگی جغرافیایی و تنوع محصولات کشاورزی در ایران را دسته‌بندی و رابطه‌ی انسان و محیط را تشریح می‌کنند و برای کار کشاورزی ارزش قائل می‌شوند.	درس ۵ درس ۶	×	×	۳۰٪
		۵- دانش‌آموزان موقعیت جغرافیایی و ویژگی‌های دریاهای ایران را نشان می‌دهند و رابطه‌ی انسان و دریا را در ابعاد مختلف تشریح و لزوم حفاظت از دریاها را به عنوان یک نعمت خداوندی بیان می‌کنند.	درس ۱۷ درس ۱۸	×	×	
		۶- دانش‌آموزان انواع ویژگی‌ها و ضرورت‌های مرزها را شناسایی و درباره‌ی برخی کشورهای همسایه اطلاعاتی جمع‌آوری و این کشورها را با هم مقایسه می‌کنند.	درس ۱۹ درس ۲۰	×	×	
	زمان، تداوم و تغییر	۷- دانش‌آموزان علل و عوامل و شیوه‌های استعمارگران را برای نفوذ به ایران بررسی و درباره‌ی آن اظهار نظر کنند و تلاش‌های مردم ایران و مبارزان با استعمار را تجزیه و تحلیل می‌کنند.	درس ۲۱ درس ۲۲	×	×	۱۵٪
		۸- دانش‌آموزان علل و عوامل دفاع مقدس و ویژگی‌های حماسه فتح خرمشهر را از طریق منابع و شواهد و مدارک بررسی و نسبت به قدردانی از شهدا و ایثارگران و دفاع از تمامیت ارضی ایران واکنش نشان می‌دهند.	درس ۲۳ درس ۲۴	×	×	
		۹- دانش‌آموزان تغییر و تحول و تداوم را در برخی پدیده‌های اجتماعی و فرهنگی مانند پوشاک، گذران اوقات فراغت و... شناسایی و بیان می‌کنند.	درس‌های ۷، ۱۵، ۱۶، ۲۴، ۹، ۱۱	×		
	فرهنگ و هویت	۱۰- دانش‌آموزان از طریق بررسی شواهد و مدارک، میراث فرهنگی به جای مانده از دوره‌ی صفویه و علل شکوفایی فرهنگ و هنر را در این دوره بررسی می‌کنند و به حفظ و تأثیر این آثار علاقه نشان می‌دهند.	درس ۱۱ درس ۱۲	×	×	۱۵٪
		۱۱- دانش‌آموزان آثار و مفاخر دوره‌ی اسلامی را مطالعه و اطلاعاتی در این باره گردآوری می‌کنند و علل و عوامل شکوفایی علوم و فنون را در دوره‌ی اسلامی بیان و نسبت به مفاخر کشور خود احساس تعلق و افتخار دارند.	درس ۹ درس ۱۰	×	×	
		۱۲- دانش‌آموزان لزوم رعایت آداب اخلاقی و آموزه‌های دینی را در مسائل مختلف (پوشاک، مصرف غذا، مصرف منابع و...) تجزیه و تحلیل می‌کنند و نسبت به رعایت این آموزه‌ها در زندگی تمایل نشان می‌دهند.	درس‌های ۸، ۱۶، ۱۴، ۴، ۱۸، ۱، ۲، ۶	×		
	منابع و فعالیت‌های اقتصادی	۱۳- دانش‌آموزان انواع برخی گروه‌های شغلی و نقش و کار آنها را در فعالیت‌های مختلف اقتصادی (کشاورزی، پوشاک، دریا و...) شناسایی و بیان می‌کنند.	درس‌های ۵، ۷، ۸، ۱۷، ۱۸، ۱۶، ۱۳، ۱۴، ۱۱، ۱۲	×	×	۲۰٪
		۱۴- دانش‌آموزان فرایند تولید برخی کالاها را از منبع تا مصرف شناسایی و به طور متوالی نشان می‌دهند و شیوه‌های تصمیم‌گیری عاقلانه در خرید و مصرف کالاها را از خود بروز می‌دهند.	درس‌های ۶، ۱۶، ۸، ۱۸	×		
		۱۵- دانش‌آموزان انواع منابع انرژی را شناسایی و با یکدیگر مقایسه می‌کنند و پراکندگی جغرافیایی برخی منابع مهم انرژی را در کشور روی نقشه معین می‌کنند و ضرورت‌های حفاظت از انرژی را به طور مستدل بیان می‌کنند و نسبت به مصرف بهینه حساسیت نشان می‌دهند.	درس ۷ درس ۸	×	×	

در طراحی آزمون‌های پایانی درس مطالعات اجتماعی به نکات زیر توجه فرمایید:

– سؤالات در ارتباط با اهداف برنامه‌ی درسی باشد و از طرح سؤال‌های حاشیه‌ای و جزئی که با

اهداف اصلی و مهم دروس ارتباط ندارد، پرهیز شود.

– به جای تأکید صرف بر به خاطر سپاری اطلاعات و متون درس‌ها، پرسش‌های متنوع و متناسب با

اهداف برنامه طراحی شود به طوری که سطوح مختلف مقایسه کردن، برقراری ارتباط بین اطلاعات،

طبقه‌بندی کردن، کاربرد، اظهارنظر، تجسم، پیش‌بینی، قضاوت، ارائه پیشنهاد و ... را شامل شود. لذا

توصیه می‌شود در اغلب سؤال‌ها اطلاعات در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد و عملکردهای فوق

درخواست شود.

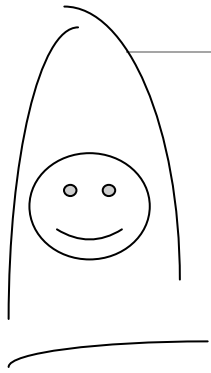
– به منظور توجه به تفاوت‌های فردی از سؤالات انتخابی با بارم یکسان نیز استفاده شود.

– در هر نوبت امتحانی نمره‌ی ارزشیابی مستمر ۲۰ نمره و ارزشیابی پایانی کتبی ۲۰ نمره می‌باشد.

– توجه: دروس کتاب به ترتیب چیش تدریس و ارزشیابی می‌شوند. از تفکیک آنها به جغرافیا،

تاریخ و... خودداری شود.

نمونه سؤالات

۱. پروانه در کلاس ششم ابتدایی درس می‌خواند و باید سال آینده

در کلاس اول متوسطه ثبت نام کند. در منطقه زندگی او

دو مدرسه وجود دارد که شرایط مختلفی دارند؛

برای مثال، یکی غیر دولتی و دیگری دولتی، یکی نزدیک

به خانه و دیگری دورتر است و ..

به پروانه بگویید برای آن که درست تصمیم بگیرد، چه

مراحلی را طی کند ؟

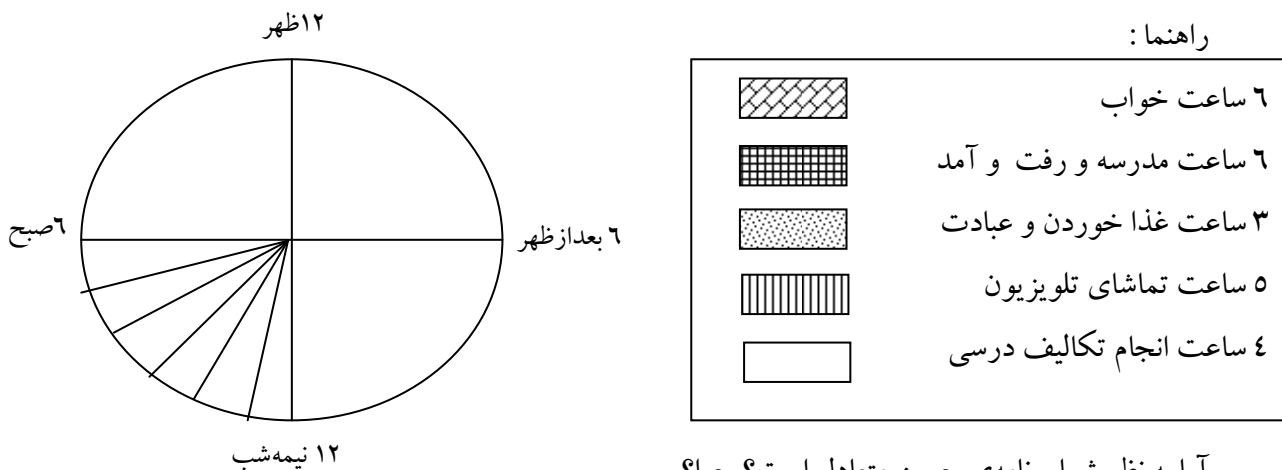
اول.....

دوم.....

سوم.....

۲. چرا تصمیم‌گیری کار مهمی است ؟ یک مثال بزنید.

۳. روی شکل، نمودار زندگی روزانه حسین را طبق راهنما تکمیل و رنگ‌آمیزی کنید.

آیا به نظر شما برنامه‌ی حسین متعادل است؟ چرا؟

۴. نزدیک ترین مکان‌های گذراندن اوقات فراغت در محل زندگی شما که می‌توانید روزهای

تعطیل یا تابستان از آنها استفاده کنید، کدامند؟ نام دو مورد را بنویسید.

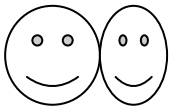
۵. وقتی می‌خواهید دوستی برای خودتان انتخاب کنید، چه ملاک‌هایی را در نظر می‌گیرید؟ سه

مورد بنویسید.

۶. امسال علی وارد مدرسه ی جدیدی شده و دوستان تازه‌ای پیدا کرده است .

برای آن که علی با دوستانش روابط خوبی داشته باشد و دوستی‌هایشان محکم‌تر شود، چهار

توصیه به او بنویسید.

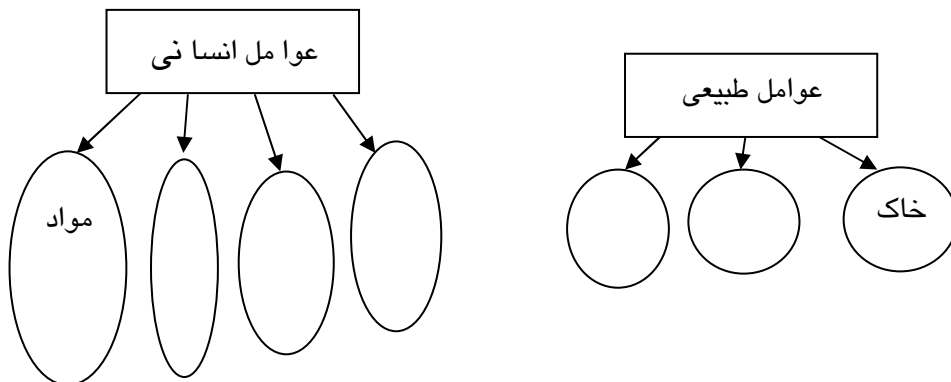
۱- سعی کن.....

۲-

۳-

۴-

۷. نمودار عوامل طبیعی و انسانی مؤثر در کشاورزی را کامل کنید

۸. به عوامل طبیعی مؤثر کشاورزی توجه کنید (آب ، خاک، آب و هوا)

کشور ما در کدامیک از این عوامل با مشکل روبه‌رو است ؟ چرا؟

۹. علی آقا و پسرانش در یکی از روستاهای اصفهان زمین بزرگی دارند که در آن گوجه و خیار و

کدو و جو می‌کارند. پسران در شخم زدن زمین و آماده کردن آن برای کاشتن بذر ، کود دادن ،

کندن علف‌های هرز و سمپاشی ، چیدن و جمع آوری محصول و قراردادن آنها در جعبه و بردن

به بازار به پدر کمک می‌کنند. آنها بذر و کود و سم و ابزار مورد نیاز خود را از بازار و اداره‌ی

کشاورزی در شهر می‌خرند.

الف: فعالیت‌های خانواده ی علی آقا را در جدول دسته بندی کنید :

برداشت	داشت	کاشت
چیدن محصول		

ب: بگویید در فعالیت‌های آنان کدام عوامل طبیعی و کدام عوامل انسانی وجود داشته است ؟

عوامل طبیعی:

عوامل انسانی:

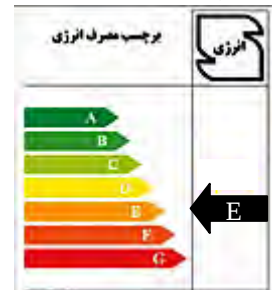
۱۰. آقای محمودی می خواهد در تمام سال گوجه و خیار و بادمجان بکارد و بفروشد اما منطقه ی زندگی او زمستان‌های بسیار سردی دارد. برای این که به هدف خود برسد چه باید بکند ؟ توضیح دهید.

۱۱. فرض کنید مردم یک منطقه از شما خواسته اند به آنها بگویید چه کارهایی انجام بدهند تا هزینه ی برق آنها کمتر شود . چه توصیه‌هایی می نویسید.

۱-
۲-
۳-

۱۲. لایلا با پدرش برای خرید یخچال رفته اند . دو یخچال با دو برچسب انرژی وجود دارد. کدام را

انتخاب کنند ؟ چرا ؟

۱۳. در جدول زیر سوخت‌های فسیلی را با انرژی خورشیدی مقایسه کنید.

سوخت‌های فسیلی	انرژی خورشیدی
از نظر هزینه	چیدن محصول
از نظر تمام شدن	
از نظر آلودگی	

۱۴. دریا‌های شمال و جنوب ایران نعمت‌های خداوندی هستند. برای هر یک از انواع استفاده از دریا

نمونه‌ای بنویسید. (با ذکر نام دریا)

- دریا و منابع غذایی: مثلاً.....
- دریا و منبع انرژی:
- دریا و گردشگری:
- دریا و بازرگانی:

اکنون بگویید "سازمان شیلات جمهوری اسلامی ایران" در کدام یک از موارد بالا (۱،۲،۳،۴) فعالیت می‌کند؟

۱۵. فرض کنید از شما خواسته‌اند برای محافظت از دریاها چند دستورالعمل بنویسید تا تابلو در

کنار ساحل نصب کنند. شما چه مواردی را می‌نویسید؟ (۳ مورد)

۱۶. فرزاد به شهری مسافرت کرده و یک نقشه‌ی گردشگری خریده است. از این نقشه چه

استفاده‌هایی می‌تواند بکند؟

۱۷. اگر شما در زمان جنگ تحمیلی به دنیا آمده بودید و می دید دشمن به خاک ایران حمله کرده،

چه کارهایی می کردید؟ دو مورد بنویسید.

۱۸. در زمان جنگ تحمیلی آن عده از مردم که نمی توانستند در جبهه شرکت کنند در پشت جبهه

از چه راههایی به رزمندگان کمک می کردند؟ دو مورد بنویسید.

۱۹. در جای خالی کلمه مناسب بنویسید.

صدام	جهان آرا	بیت المقدس
------	----------	------------

.....حاکم ظالم عراق بود که می خواست خوزستان را تصرف کند.

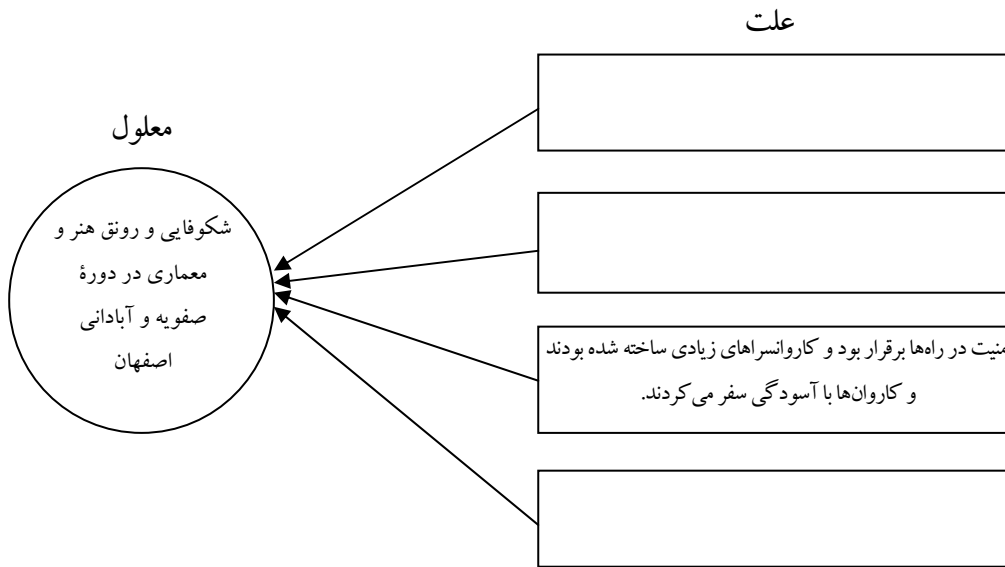
.....فرمانده ی سپاه خرمشهر بود که در کنار مردم با دشمن متجاوز جنگید.

خرمشهر طی عملیات آزاد شد.

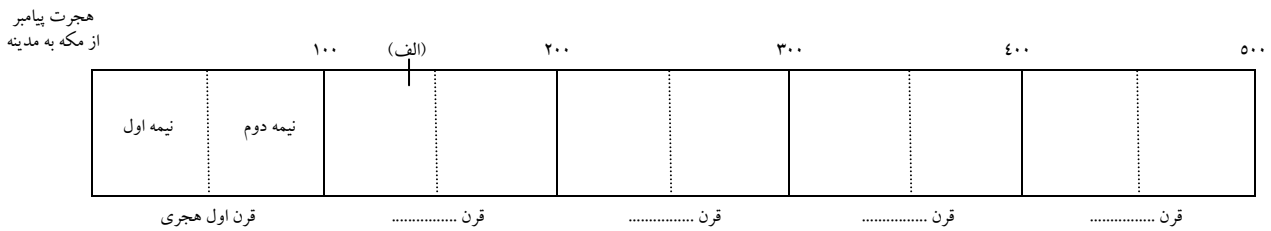
۲۰. برای تعیین خطوط مرزی بین کشورها چه مراحل طی می شود؟

ابتدا کشورها بر سر خطوط مرزی به توافق میرسند
↓
بعد
↓
بعد

۲۱. نمودار علت و معلول را تکمیل کنید.

۲۲. خط زمان را بخوانید و جای خالی را تکمیل کنید.

فرض کنید چهار کتاب از چهار دانشمند به جا مانده که هر کدام در یکی از سال‌ها نوشته شده است. بگویید هر

کتاب مربوط به کدام قرن است؟

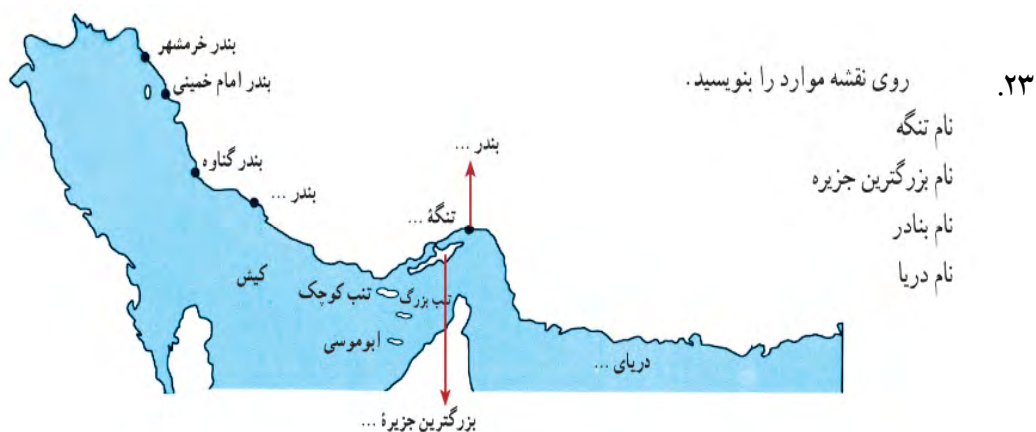
مثال:

کتاب الف ۱۴۰ هجری ← نیمه‌ی اول قرن دوم هجری

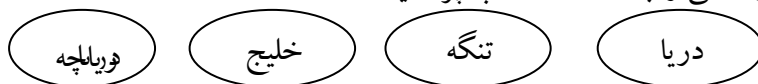
کتاب ب ۲۴۰ هجری ←

کتاب ج ۳۶۰ هجری ←

کتاب د ۴۷۵ هجری ←

۲۴. جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

- گودال‌های آبی وسیع در سطح زمین است که به اقیانوس راه ندارد.
- به پیشروی آب دریاها در داخل خشکی‌ها..... می‌گویند.
- باریکه یا آبراهه‌ای که دو دریا را به هم وصل می‌کند، نامیده می‌شود.

۲۵. ایران چه شباهت‌هایی با کشورهای همسایه دارد؟ توضیح مختصر بنویسید.

از نظر زبان:
از نظر دین:
از نظر جشن‌های مذهبی:

در هنگام مصرف غذا چه چیزهایی را رعایت می‌کنید که در دین به آن سفارش شده است؟ دو

مورد بنویسید.

۲۶. به این سؤال درباره‌ی مشاغل پاسخ دهید:

الف- پنج شغل که با دریا سرو کار دارد:

ب- پنج شغل در رابطه با تولید پوشاک:

پ- وظیفه و کار مرزبان:

۲۷. به نظر شما استفاده از نیروگاه برق حرارتی بهتر است یا نیروگاه برق آبی؟ دلیل بیاورید.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس علوم

مهارت‌ها / نگرش‌ها	حوزه‌های موضوعی	اهداف اصلی	دروس مرتبط در کتاب	نحوه‌ی ارزشیابی مناسب		نسبت توجه به هدف در آزمون پایانی
				پایانی	مستمر	
مشاهده، مسئولیت‌پذیری، علاقه‌مند شدن به تولید، تفکر، خلاقیت، کاربرد روش علمی، حفظ منابع و محیط زیست، باور به هدف‌مندی مخلوقات.	مواد و تغییرات آن	فرایند تولید یک محصول از ماده اولیه تا محصول نهایی را بررسی و چگونگی و تأثیر تبدیل مواد به یکدیگر را گزارش و راه‌هایی برای صرفه‌جویی، بازیافت، استفاده‌ی بهینه از مواد اولیه یا محصول، پیشنهاد و اثرات آن را بر سلامت انسان و حفظ محیط زیست بیان کند.	درس ۲ درس ۳	*	*	۲۰٪
	دنیای زنده و بدن انسان و سلامت	با مطالعه‌ی یک اکوسیستم و اجزای آن در محیط زندگی خود، چگونگی ارتباط متقابل بین آنها را گزارش دهد و تأثیر برخی موجودات تک‌سلولی و پرسلولی بر زندگی انسان را بررسی کند.	درس ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۱۴	*	*	۳۵٪
	حرکت و انرژی	با مثال‌هایی از زندگی روزمره، نیروهای مختلف را شناسایی و تأثیر آن بر حرکت را بررسی و گزارش نماید. ضمناً با ساخت وسیله‌ی مناسب و انتقال نیرو جهت متحرک‌سازی وسایل آشنا شوند. نقش انواع انرژی در زندگی روزمره خود را در یک گزارش فهرست کرده و با انتخاب یک وسیله پرکاربرد آشنا (اتومبیل، اسباب‌بازی، تراکتور و...) نوع انرژی آن را شناسایی کند.	درس ۶، ۷، ۸ و ۹	*	*	۳۰٪
	زمین	ساختمان درونی زمین و فرایندهای شکل‌دهنده و پدیده‌های حاصل از آن مانند زلزله، آتشفشان و اثرات آنها را بر زندگی انسان و محیط زیست بررسی و گزارش کند.	درس ۴ و ۵	*	*	۱۵٪

ویژگی‌ها و نمونه سؤالات مناسب برای آزمون پایانی درس علوم در پایه‌ی ششم ابتدایی

- سؤالات با رویکرد تفکر محوری طراحی شود و از سؤالات دانشی و حفظی پرهیز شود.
- در سؤال، اطلاعاتی از طریق متن، شکل، تصویر، جدول و... در اختیار دانش‌آموز قرار گیرد و سپس سؤالات مرتبط ارائه گردد.
- به بخش‌های مهم‌تر محتوا توجه شود و سؤالات در ارتباط با اهداف برنامه‌ی درسی باشد و از طرح سؤال‌های حاشیه‌ای و جزئی که با اهداف اصلی و مهم دروس ارتباط ندارد، پرهیز شود.
- درس‌های ۱، ۸ و ۱۴ با دید تقویت جنبه‌های مهارتی و نگرشی تدوین شده‌اند. انتظار می‌رود به تناسب در طرح سؤال به این موارد نیز توجه شود.

نمونه سؤالات

۱- با توجه به تصاویر به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

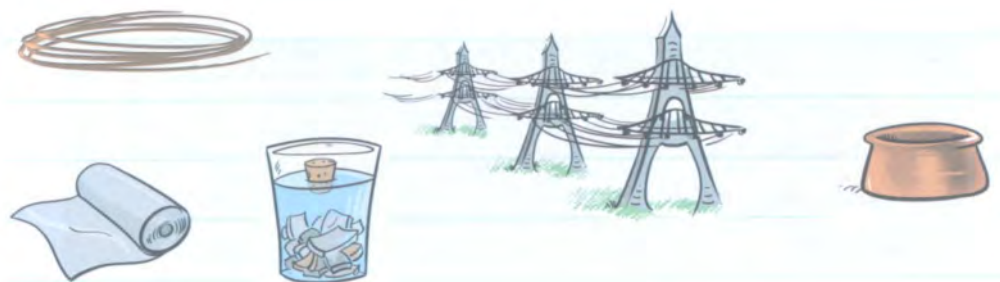
الف- کدام ماده طبیعی است؟ چرا؟

ب- کدام یک از مواد مصنوعی قابل بازیافت نیست؟ چرا؟

پ- تهیه کاغذ از درخت آسان‌تر است یا از بازیافت روزنامه؟ چرا؟

ت- برای این که در تهیه کاغذ دفتر شما، درختان کمتری قطع شود، چه پیشنهاداتی دارید؟ (دو مورد بنویسید).

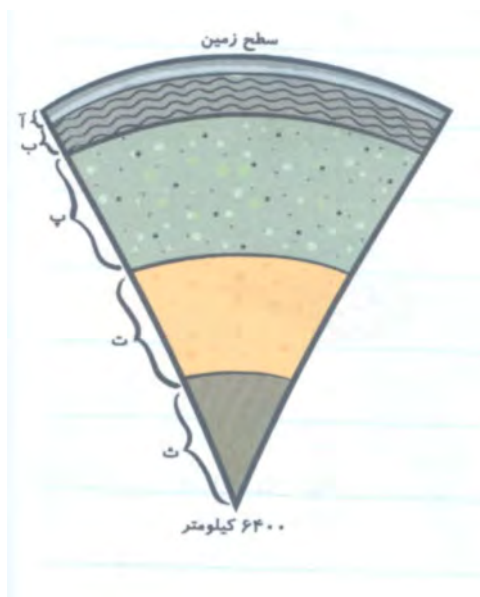
۲- در تصویر زیر برخی ویژگی‌های فلزها نشان داده شده است، بادقت در آن، سه ویژگی کلی برای فلزها بنویسید؟

۳- هر یک از عبارت‌های ستون (۱) را به یکی از موارد ستون (۲) وصل کنید. یکی از موارد ستون (۲) اضافی است.

ستون (۱)	ستون (۲)
تولید کاغذ رنگی	افزودن کلر به خمیر کاغذ
مات شدن کاغذ	افزودن نشاسته به خمیر کاغذ
افزایش استحکام کاغذ	افزودن گچ به خمیر کاغذ
تولید کاغذ ضد آب	افزودن پلاستیک به خمیر کاغذ
	افزودن ماده‌ی رنگی به خمیر کاغذ

۴- شکل زیر برشی از ساختمان درونی زمین را نشان می‌دهد، در مورد آن به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف- حالت مواد در موقعیت‌های آ، پ و ت را بنویسید.

ب- لایه‌های مختلف را نام‌گذاری کنید.

۵- در شکل روبه‌رو، دو دانش‌آموز از دو طرف در به آن نیرو وارد می‌کنند.

الف- در چه حالتی در حرکت نمی‌کند؟ چرا؟

ب- اگر دو دانش‌آموز از یک طرف در را هل

دهند، چه اتفاقی می‌افتد؟

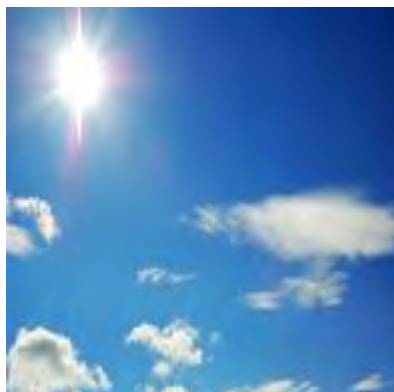
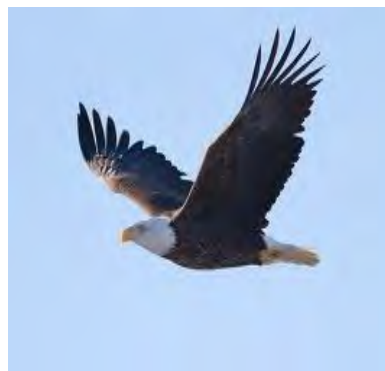
۶- علی گلوله‌ای را از بالای مسیری مطابق شکل رها می‌کند و گلوله رو به پایین می‌غلتد.

الف- نام نیرویی که گلوله را حرکت می‌دهد، چیست؟

ب- چه نیرویی در خلاف جهت بر گلوله وارد می‌شود؟

۷- با توجه به نمونه‌های داده شده زیر به موارد خواسته شده پاسخ دهید.

الف- جدول زیر را کامل کنید.

انرژی نورانی	انرژی حرکتی	انرژی صوتی	انرژی گرمایی	نوع انرژی
	پرنده در حال پرواز			

ب- کدام نمونه‌ها بیش از یک نوع انرژی دارند؟ (دو مورد)

۸- باتوجه به شکل، به موارد خواسته شده پاسخ دهید.

الف- نام دستگاه چیست؟

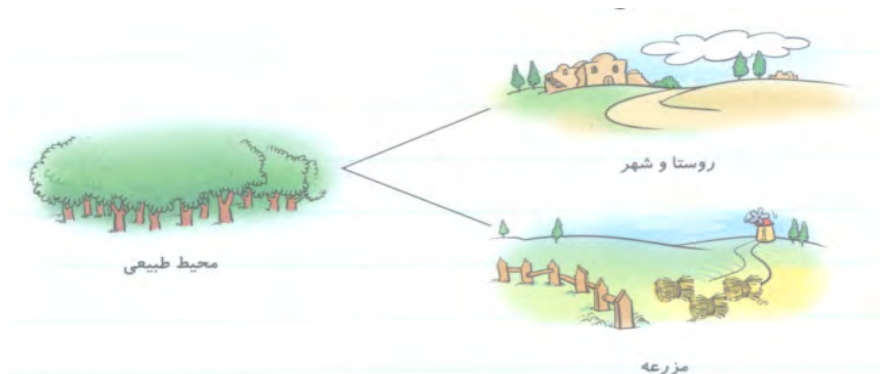
ب- این دستگاه چه کاربردی دارد؟

۹- در تصویر زیر یک محیط طبیعی در گذشته با شکل‌های امروزی آن نشان داده شده است. با توجه به

شکل، به موارد زیر پاسخ دهید.

الف- چرا با گذشت زمان محیط طبیعی دچار تغییر شده است؟

ب- پیش‌بینی کنید در آینده چه نوع تغییراتی ممکن است در محیط‌های جدید بوجود آید؟

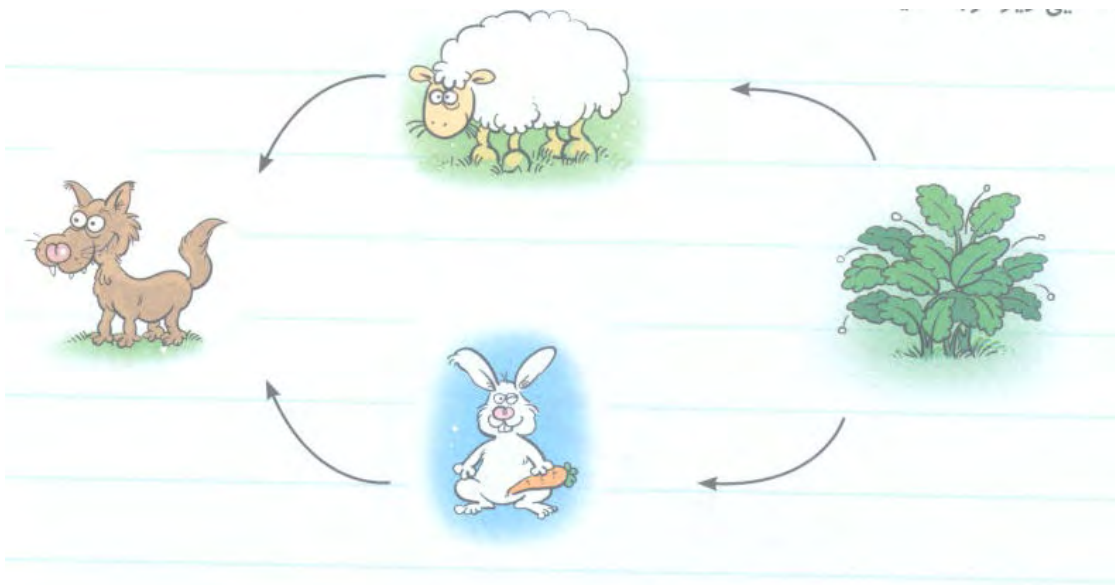
۱۰- شکل زیر گیاهی را در حال انجام فتوسنتز نشان می‌دهد.

الف- برای فتوسنتز گیاه به چه موادی نیاز دارد؟

ب- چه موادی در گیاه ساخته می‌شود؟

۱۱- با توجه به شبکه‌ی غذایی زیر به موارد خواسته شده پاسخ دهید.

الف- در این شبکه غذایی، چند زنجیره‌ی غذایی وجود دارد؟ آنها را بنویسید.

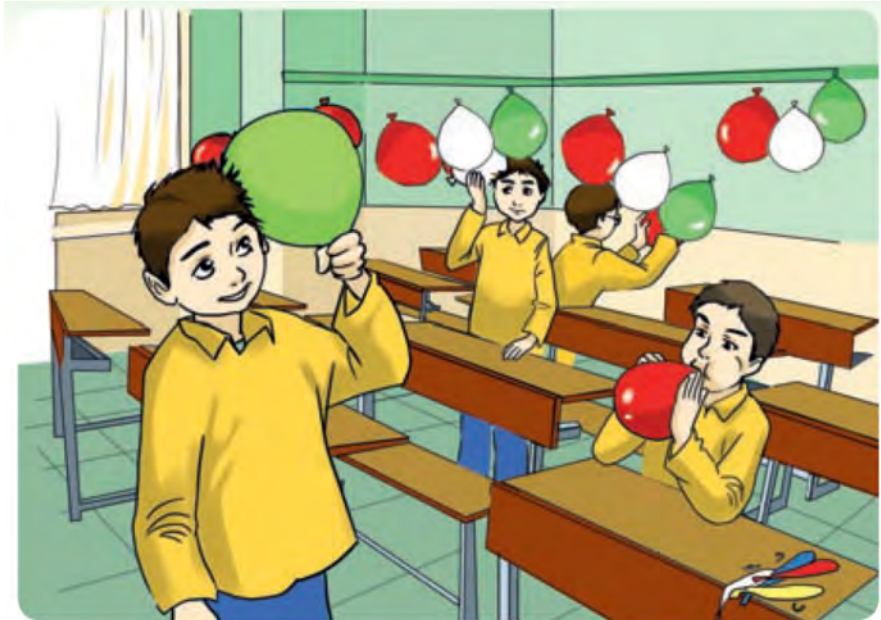
ب- در این شبکه غذایی، کدام جانور رقیب گوسفند است؟ دلیل خود را بنویسید.

پ- اگر خرگوش از این شبکه حذف شود، امکان زنده ماندن گرگ بیشتر می‌شود یا کمتر؟

چرا؟

۱۲- دانش‌آموزان در درس «زنگ علوم» با این مسئله روبه‌رو بوده‌اند، «برخی بادکنک‌ها به دیوار

نمی‌چسبند»

الف - یک دلیل برای نچسبیدن برخی بادکنک‌ها به دیوار بنویسید.

ب- برای حل این مسئله چه پیشنهادی دارید؟ (یک مورد بنویسید)

پ- شما در کلاس خود در این مورد با چه مسئله‌ای روبه‌رو بوده‌اید؟ (یک مورد بنویسید)

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس زبان و ادبیات فارسی

ساعات آموزش	مواد درسی	نوع آزمون و ارزشیابی
۵ ساعت در هفته	۱- مهارت‌های خوانداری فارسی ۲- مهارت‌های نوشتاری: املا ۳- مهارت‌های نوشتاری: نگارش و انشا	شفاهی - آزمون عملکردی کتبی کتبی

تذکر: از تفکیک ساعت و موضوع آموزش مهارت‌های زبانی و واگذاری آن به برنامه‌های دیگر، جداً خودداری شود. بی توجهی به این مسئله، آسیب اصلی برنامه در سال‌های گذشته بوده است.

درس زبان و ادبیات فارسی به سه ماده‌ی درسی، بخش شده است:

(۱) مهارت‌های خوانداری فارسی

(۲) مهارت‌های نوشتاری: الف - املا

(۳) مهارت‌های نوشتاری: ب - نگارش و انشا

هر یک از این سه عنوان درس، به صورت مستقل، بیست نمره دارند، چگونگی ارزشیابی و نمره‌گذاری درس‌ها در پی می‌آید.

۱- فارسی (مهارت‌های خوانداری): این درس به آموزش و تقویت مهارت‌های شفاهی یا گفتاری زبان می‌پردازد. در ارزشیابی هم انتظار می‌رود، پاره مهارت‌های خوانداری زبان، مورد توجه همکاران قرار گیرد.

تقویت مهارت‌های گوش کردن، تمرکز داشتن، درست حرف زدن، گفت و گوی دو نفره، گفت و گو در جمع، خوانش صحیح متن و حفظ شعر از اهداف اساسی این برنامه است که با هم دیده شده‌اند. در ارزشیابی باید استقلال آنها حفظ شود.

از سوی دیگر در کتاب فارسی علاوه بر خواندن متون نظم و نثر فارسی گذشته و معاصر، درک و فهم محتوای متون نیز ضروری است؛ بدین منظور در ارزشیابی توجه به توانایی تفکر، قدرت نقد و بررسی و تحلیل نیز در نظر گرفته شده است.

ارزشیابی درس مهارت‌های خوانداری فارسی ششم

ردیف	عنوان	نمره
۱	خوانش متن (نظم و نثر)	۶
۲	درک و دریافت	۴
۳	حفظ شعر	۲
۴	فن بیان	۲
۵	یادآوری	۲
۶	کارگاه درس پژوهی	۲
۷	خودارزیابی	۱
۸	معنی واژه	۱
	جمع کل	۲۰

*شرح موضوع‌های ارزشیابی مهارت‌های خوانداری فارسی:

(۱) خوانش متن:

خوانش متن شامل متون نظم و نثر است (۳ نمره نظم، ۳ نمره نثر)

در خوانش متن توجه به موارد زیر ضروری است:

- رعایت آهنگ

- توجه به لحن کلام

- رعایت تکیه:تکیه، فشار آوایی است که روی هجای کلمه ایجاد می‌شود و موجب برجسته شدن هجای

کلمه می‌شود. در مورد کلمات چند هجایی باید توجه کنیم که تغییر در هجا باعث تغییر در معنی کلمه

می‌شود.

مانند: سبزی sabzi (به معنی سرسبزی و طراوت)، سبزی sab/zi (سبز هستی)

ولی vali (سرپرست)، ولی va/li (اما)

- رعایت مکث و درنگ

- رعایت ایستگاه‌های آوایی: منظور از ایستگاه‌های آوایی، جاهایی است که سخن نیاز به قطع و وصل و

کشش‌های آوایی دارد و به عبارتی رعایت زیر و بم کلمات است.

۲- درک و دریافت (درک مطلب):

در این بخش به ارزشیابی توانایی تفکر و قدرت نقد و تحلیل دانش‌آموزان از معنی و مفهوم شعر و نثر و محتوای درس، بخوان و بیندیش، حکایت و ... توجه می‌شود. می‌توان از پرسش‌های فعالیت درس در کتاب مهارت‌های نوشتاری فارسی نیز البته به صورت شفاهی در این بخش، ارزشیابی کرد.

۳- حفظ شعر: در این بخش لازم است هر یک از شعرهای (بخوان و حفظ کن) کتاب را دانش‌آموزان در طول یادگیری مستمر و ارزشیابی تکوینی، حفظ کنند؛ زیرا تأکید هست تا حافظه‌ی دانش‌آموزان خوب پرورش یابد، تقویت حافظه، پایه‌ی دیگر سطوح یادگیری است اما برای ارزشیابی پایانی در نوبت اول و آخر، کافی است یک شعر را به دلخواه از حفظ، ارائه نمایند. در آزمون کتبی برای سنجش توانایی حفظ شعر، بیت یا ابیات به صورت کامل خواسته شود و از دادن پرسش‌های تکمیل کردنی یا جای خالی در این بخش، خودداری گردد.

۴- فن بیان

در قلمرو مهارت‌های خوانداری زبان، پرورش و تربیت مهارت درست سخن گفتن یکی از اصلی‌ترین اهداف است. از این مهارت به عنوان مهارت «فن بیان» یا «سخنوری» یاد می‌شود. مقصود ما از فن بیان در فارسی ششم آن است که دانش‌آموز بتواند دیده‌ها، خوانده‌ها، شنیده‌ها و نتیجه‌ی اندیشه و تفکر خود را درست بر زبان آورد. این مهارت هم مانند دیگر مهارت‌های زبانی به تمرین و تکرار نیاز دارد. بنابراین لازم است در فرصت‌های آموزش و یادگیری به گروه‌ها و افراد مجال خوب سخن گفتن داده شود. خوب گوش دادن، خوب دیدن، مشارکت فعال در فعالیت‌های گروهی، بازی‌ها و نمایش‌های آموزشی، مقدماتی هستند برای کسب مهارت پرورده‌گویی و خوب سخن گفتن و مهارت «فن بیان».

۵- یاد آوری:

هدف: - رشد مهارت‌های زبانی

- شناخت ساختمان نحوی زبان فارسی

- تفسیر و بازشناسی کاربرد واژه‌ها

- تشریح عناصر زبانی

در ارزشیابی شفاهی فارسی لازم است دانش‌آموزان به نکات و موضوع‌های زبانی و ادبی مطرح شده در بخش یادآوری‌ها نیز توجه داشته باشند و معلمان محترم در ارزشیابی، بیشتر به جنبه‌های کاربردی این نکته‌ها و تحلیل متن درس‌ها به کمک این نکات از سوی دانش‌آموز توجه نمایند.

۶- کارگاه درس پژوهی :

هدف : - تجسم بخشیدن به آموزه‌های درسی

- مشارکت در کارگروهی

- تقویت تفکر جمعی

- عمق بخشیدن به یادگیری

اختصاص دو نمره به این بخش به معنی توجه به عملکرد دانش‌آموزان در طول آموزش و یادگیری مستمر و میزان فعالیت آنان در کارهای جمعی کارگاهی در کلاس و بیرون از کلاس است. روشن است که در اجرای فعالیت‌های کارگاه درس پژوهی و ارزشیابی آن، هم نمره‌های فردی و هم نمره‌های گروهی باید در نظر گرفته شود.

۷- خودارزیابی :

هدف: ارائه پاسخ شفاهی برخاسته از تفکر و برداشت از محتوای درس، مهارت سخن گفتن، فن بیان و میزان درک دانش‌آموز از مطالب درس.

از آن جا که چنین سؤالات این بخش از سطح هم گرا به سطح واگرا است، پرسش‌های نوع سوم از ارزش یاد دهی - یادگیری بیشتری برخوردارند و در این بخش، شایسته است که سؤالات واگرا بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

۸- معنی واژه :

شناخت معنی واژگان به صورت مستقل و بیرون از متن، انجام نمی‌شود بلکه ارزشیابی از این بخش در قالب کلمات مترادف، متضاد و شبکه معنایی صورت می‌پذیرد.

ارزشیابی مهارت‌های نوشتاری - الف: املا فارسی ششم

املا فارسی : کتبی (۲۰ نمره)

- ارزشیابی تکوینی (۲۰ نمره)

۲۰ نمره املا تقریری تقسیم بر دو، به اضافه ۱۰ نمره طرح سوال از بخش فعالیت‌های املائی کتاب مهارت‌های نوشتاری و پرسش‌های املائی معلم ساخته. با هدف ارزشیابی از آموخته‌های املائی و با توجه به ارزش املائی واژگان

- ارزشیابی پایانی (۲۰ نمره)

۲۰ نمره املا تقریری تقسیم بر دو + ۱۰ نمره طرح سوال از بخش فعالیت‌های املائی کتاب مهارت‌های نوشتاری و پرسش‌های املائی معلم ساخته. $20 = 10 + 10$ نمره پرسش‌ها $20 \div 2 = 10$ نمره ی تقریری

* نمره ی نهایی :

میانگین ارزشیابی تکوینی و پایانی $(20 = 20 \div 2 = 40 + 20)$

یادآوری : املا تکوینی (مستمر) همیشه از درس جدید نیست و می توان از درس‌های پیشین و حتی از شعرها، بخوان و بیندیش ها و دیگر کتاب‌های درسی همان پایه نیز املا گفت.

ارزشیابی مهارت‌های نوشتاری - ب: نگارش و انشا

انشای فارسی (۲۰ نمره)

- ارزشیابی تکوینی (۲۰ نمره) :

۱۰ نمره، نوشتن موضوع انشا + ۱۰ نمره طرح پرسش‌هایی از فعالیت‌های انشایی و نگارشی کتاب مهارت‌های نوشتاری و پرسش‌های نگارشی معلم ساخته.

- ارزشیابی پایانی (۲۰ نمره) :

۱۰ نمره، نوشتن موضوع انشا + ۱۰ نمره طرح پرسش‌هایی از فعالیت‌های انشایی و نگارشی کتاب مهارت‌های نوشتاری و پرسش‌های نگارشی معلم ساخته با هدف ارزشیابی از آموزه‌های بخش نگارش و انشا.

* نمره ی نهایی :

میانگین ارزشیابی تکوینی و پایانی $(20 = 20 \div 2 = 40 + 20)$

لازم است در ارزشیابی نگارش و انشا به موارد زیر توجه شود :

- (۱) به کارگیری واژگان مناسب و تعبیرها و ترکیب‌های خوش ساخت
- (۲) به کارگیری درست نکته‌های نگارشی، دستوری و املائی
- (۳) توانایی بهره‌گیری از نکات آموزشی مطرح شده در کارگاه نویسندگی
- (۴) بیان و توصیف دقیق مشاهدات
- (۵) پیراسته، ویراسته و پاکیزه نویسی
- (۶) به کارگیری و استفاده مناسب از ضرب المثل‌ها، اشعار، آیات و روایات
- (۷) رعایت نظم منطقی و پرورش موضوع
- (۸) تاکید و توجه به استفاده از جمله‌های نو و خلاق
- (۹) بهره‌گیری از تخیل و عناصر زیبایی سخن
- (۱۰) در صورت برخورداری نوشته از فضای خلاقانه و نگاه نو، می‌توان از برخی کاستی‌های ظاهری و کم‌اهمیت مانند خط خوردگی‌ها، چشم پوشی کرد.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس تفکر و پژوهش

ارزشیابی کننده: در برنامه‌ی تفکر و پژوهش نقش ارزشیاب بر عهده معلم و دانش‌آموزان توانمند است.

زمان و دوره‌ی ارزشیابی: ارزشیابی پیشرفت تحصیلی این برنامه از نوع ارزشیابی فرایندی است که به صورت مستمر انجام می‌شود. در ارزشیابی مستمر نقش یادگیرنده و ارسای عملکرد خود به منظور شناسایی نقاط ضعف و قوت خود و تلاش برای بهبود عملکرد آینده می‌باشد. نقش معلم در ارزشیابی مستمر شناسایی نقاط ضعف و قوت خود و برنامه و انجام اقدامات جبرانی برای بهبود آموزش از یک سو و تصمیم‌گیری در خصوص ارتقای دانش آموز از سوی دیگر است. در ارزشیابی مستمر اقدامات زیر توسط دانش آموز انجام می‌گیرد:

- تکمیل برگه‌ی خودارزیابی بعد از اجرای هر چهار جلسه، با بررسی فعالیت‌های انجام گرفته در کتاب کار
- تکمیل برگه خودارزیابی کلی در پایان هر نوبت
- در ارزشیابی مستمر اقدامات زیر توسط معلم انجام می‌گیرد:
- تکمیل برگه ثبت مشاهدات یا سیاهه‌ی رفتار در هر جلسه برای ۴ الی ۵ دانش‌آموز، حداقل دو بار برای یک دانش‌آموز در هر نیمسال تحصیلی
- بررسی و ارزیابی فعالیت‌های کتاب کار دانش‌آموزان، براساس معیارهای کامل، درست و دقیق بودن فعالیت انجام شده، دو بار در هر نیمسال
- بررسی و ارزیابی برگه‌های خودارزیابی دانش‌آموزان، براساس معیارهای کامل، درست و دقیق بودن فعالیت انجام شده، دو بار در هر نیمسال
- ابزار و روش‌های ارزشیابی: در جمع‌آوری اطلاعات جهت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی این برنامه از دو نوع ابزار استفاده می‌شود.

برگه‌ی ثبت مشاهدات یا سیاهه‌ی رفتار که توسط معلم برای هر جلسه تکمیل می‌شود؛
کتاب کار که نقش پوشه‌ی کار دانش‌آموز را از ابتدا تا انتهای سال تحصیلی ایفا می‌کند.

- دانش‌آموزان نتایج ارزیابی از کار خود را در برگه خود ارزیابی در کتاب کار ثبت می‌کنند.
- فعالیت‌های انجام شده در کتاب کار دانش‌آموز، در دوره‌های زمانی پیش‌بینی شده، توسط معلم و دانش‌آموز بررسی و ارزشگذاری می‌شود.
- آموزگاران نتایج بررسی کتاب کار دانش‌آموز را در دفتر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به ثبت می‌رسانند.

سیستم نمره‌گذاری: سیستم نمره‌گذاری این برنامه تابع نظام کلی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه ششم یعنی سیستم ۲۰ نمره‌ای است. در هر نیمسال تحصیلی ۱۰ نمره به ارزیابی دانش‌آموز براساس برگه‌های ثبت مشاهدات و ۱۰ نمره به چگونگی انجام فعالیت‌های کتاب کار اختصاص می‌یابد؛ از ۱۰ نمره بررسی و ارزیابی کتاب کار، ۵ نمره به صحت عملکرد دانش‌آموز در انجام خودارزیابی‌ها و ۵ نمره به صحت و دقت در انجام فعالیت‌های کتاب کار اختصاص می‌یابد.

نکات حائز اهمیت این است که :

- خودارزیابی در نمره دانش‌آموز تأثیری ندارد. این امر در نگاه اول ممکن است موجب بی‌اهمیت جلوه نمودن خودارزیابی و نتایج آن تلقی شود. اما با توجه به نقش آن در ارتقای شناخت دانش‌آموز نسبت به خود و بهبود توانایی فراشناخت او خودارزیابی در این برنامه، جایگاه ویژه‌ای می‌یابد.
- در استفاده از برگه‌های خودارزیابی دانش‌آموزان و نمراتی که توسط معلم داده می‌شود کامل، درست و دقیق انجام دادن خودارزیابی‌ها ملاک و معیار بررسی است.
- هنگام بررسی برگه‌های خودارزیابی دانش‌آموزان ممکن است معلم پی ببرد که دانش‌آموز توانایی‌های خود را کمتر یا بیشتر از حد واقعی ارزیابی کرده است؛ در این صورت پیشنهاد می‌شود هنگام بررسی خودارزیابی‌ها گفت‌وگویی مختصر با دانش‌آموز مورد نظر انجام شود. در این گفت‌وگو درباره معیارهای قضاوت در مورد خود برای رسیدن به صحت و دقت توافق می‌شود.

جدول ارزشیابی پیشرفت تحصیلی برنامه درسی تفکر و پژوهش در یک نگاه

نوع ارزشیابی	ارزشیاب	ابزار	معیار	زمان انجام	نمره
فرایندی	دانش آموز	برگه‌های خودارزیابی در کتاب کار دانش آموز	کامل و دقیق نوشتن فعالیت‌ها	بعد از هر چهار فعالیت	-
		برگه‌ی خودارزیابی نیمسال	مطابق سیاهه‌ی رفتار آخر کتاب کار	در هر نیمسال تحصیلی	-
	آموزگار	برگه‌ی ثبت مشاهدات	مطابق برگه‌ی پیشنهادی در کتاب راهنمای معلم	هر جلسه برای تعدادی از دانش آموزان	۱۰
		برگه‌ی خودارزیابی کتاب کار دانش آموز	صحت و دقت در انجام خودارزیابی	دو بار در هر نیمسال	۵
		برگه‌ی فعالیت کتاب کار دانش آموز	صحت و دقت در انجام فعالیت‌های کتاب کار	دو بار در هر نیمسال	۵
	جمع نمرات				۲۰

برگه‌ی پیشنهادی ثبت مشاهدات

ردیف	مقیاس	عملکرد	خیلی خوب	خوب	قابل قبول	نیازمند تلاش بیشتر	ملاحظات
۱		هنگام مشاهده فیلم، شنیدن داستان، صحبت دیگران، توجه می‌کند.					
۲		سؤال‌هایی می‌پرسد که پاسخ آن در فعالیت‌هایی که انجام شده نمی‌باشد.					
۳		به نظر دیگران با تامل می‌نگرد و با پرسش مناسب، دیگران را به توضیح نظرات خود تشویق می‌کند.					
۴		آداب گفت و گو را در اجتماع پژوهشی کلاس رعایت می‌کند.					
۵		برای توضیح ایده‌ها و تصمیم‌های خود از زبان صحیح و دقیق استفاده می‌کند.					
۶		در مباحثات نظراتش غیرتکراری است و سیر تکاملی دارد.					
۷		برای تبیین نظر خود استدلال می‌کند. توانایی دفاع منطقی از نظر خود را دارد.					
۸		تفاوت‌ها، شباهت‌ها و روابط بین پدیده‌ها، وقایع، یا اجزای آنها را شناسایی و بیان می‌کند.					
۹		با بررسی مسئله، راه‌های یافتن پاسخ سؤال را تشخیص می‌دهد.					
۱۰		برای حل مسئله به روش‌های مختلف اطلاعات جمع‌آوری می‌کند.					
۱۱		از عملکرد عجولانه و بدون فکر پرهیز می‌کند.					
۱۲		تحمل شنیدن نظر دیگران را دارد و در صورت لزوم نظر خود را اصلاح می‌کند.					
۱۳		در برخورد با پدیده‌ها و مسائل زود قضاوت نمی‌کند.					
۱۴		به هنگام نقد، قضاوت و ارزشیابی از معیار مناسب استفاده می‌کند.					
۱۵		قادر به توضیح احساسات و تجربیات، و ارزیابی خود در مواجهه با یک موقعیت یادگیری است.					

برگه‌ی خودارزیابی پس از هر چهار فعالیت در کتاب کار دانش‌آموزان

خودارزیابی

۱- با بررسی فعالیت‌های جلسات گذشته‌ی تفکر و پژوهش، چه چیزهایی یاد گرفتید؟

.....

.....

.....

.....

۲- انجام چه کارهایی به شما کمک کرد تا بهتر یاد بگیرید؟

.....

.....

.....

۳- با بررسی نوشته‌های خود در صفحات قبلی کتاب کار، جدول زیر را کامل کنید!

نکات مثبت درباره‌ی نوشته‌های من	نکات منفی درباره‌ی نوشته‌های من	موارد دوست‌داشتنی درباره‌ی فعالیت‌ها

سیاهه‌ی رفتار خودارزیابی نیمسال اول و دوم

با توجه به فعالیت‌هایی که از ابتدای سال تحصیلی تا کنون در درس تفکر و پژوهش انجام دادید جدول زیر را تکمیل کنید.

ردیف	عملکرد	مقیاس	خیلی خوب	خوب	قابل قبول	نیازمند تلاش بیشتر
۱	هنگام مشاهده‌ی فیلم، شنیدن داستان، صحبت دیگران، با دقت توجه می‌کنم.					
۲	سؤال‌هایی می‌پرسم که پاسخ آن در فعالیت‌هایی که انجام شده نیست.					
۳	به نظر دیگران با تامل گوش می‌دهم و با پرسش مناسب، دیگران را به توضیح نظرات خود تشویق می‌کنم.					
۴	هنگام گفت و گو با دیگران به احساسات آنها توجه می‌کنم.					
۵	هنگام گفت و گو با دیگران فریاد نمی‌زنم، بغض نمی‌کنم، صدایم را بلند نمی‌کنم، ولی در عوض، آرام، واضح و محکم صحبت می‌کنم.					
۶	هنگام گفت و گو با دانش‌آموزان، از مشاجره با آنها و موضع دفاعی گرفتن در برابر آنان، خودداری می‌کنم.					
۷	برای توضیح ایده‌ها و تصمیم‌های خودم از زبان صحیح و دقیق استفاده می‌کنم.					
۸	در گفت و گوها سعی می‌کنم نظراتم تکراری نباشد و هر بار کامل‌تر شود.					
۹	می‌توانم از نظر و عقیده خود با دلیل دفاع کنم.					
۱۰	هنگام گفت و گوی کلاسی به نظرات دوستانم اشاره می‌کنم.					
۱۱	تفاوت‌ها، شباهت‌ها و روابط بین پدیده‌ها، وقایع، یا اجزای آنها را شناسایی و بیان می‌کنم.					
۱۲	با بررسی مسئله، راه‌های یافتن پاسخ سوال را تشخیص می‌دهم.					
۱۳	روش‌های مختلف جمع‌آوری اطلاعات را برای یافتن پاسخ پرسش‌هایم به کار می‌برم.					
۱۴	از عملکرد عجولانه و بدون فکر پرهیز می‌کنم.					
۱۵	تحمل شنیدن نظر دیگران را دارم و در صورت لزوم، نظر خود را اصلاح می‌کنم.					
۱۶	در برخورد با پدیده‌ها و مسائل زود قضاوت نمی‌کنم.					
۱۷	به هنگام قضاوت در مورد کار و رفتار خودم و دیگران از معیار مناسب استفاده می‌کنم.					
۱۸	قادر به توضیح احساسات و تجربیات، و ارزیابی خود در مواجهه با یک موقعیت یادگیری است.					
۱۹	در انجام فعالیت‌های خارج از کلاس نهایت سعی خود را به کار بردم.					
۲۰	در تکمیل برگه‌های خود ارزیابی با دقت و براساس واقعیت عمل کردم.					
فراوانی (تعداد) هر ستون						

شیوه‌نامه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مواد درسی پایه ششم ابتدایی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

ردیف	موارد توصیفی
	مهم‌ترین چیزی را که آموختم این بود که:
	فعالیت‌های مورد علاقه‌ی من این بود که:
	من در..... پیشرفت کرده‌ام.
	من باید در زمینه‌ی بیشتر کار کنم.
	به خودم افتخار می‌کنم به دلیل اینکه:
	وقتی به کارهایم نگاه می‌کنم، احساس می‌کنم:
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز: امضا	

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس سلامت و تربیت بدنی

ارزشیابی دانش‌آموزان در قالب فرم‌های ذیل در پایان هر نیم سال تحصیلی صورت می‌گیرد. این ارزشیابی مشتمل بر ارزیابی گروهی و انفرادی است.^۱ نمره نهایی هر دانش‌آموز در پایان هر نیمسال میانگین نمره ارزیابی انفرادی و گروهی است و در کارنامه وی هم بصورت کمی ثبت می‌شود.

برگه ثبت امتیازات گروهی (برای هر گروه یک فرم در هر نیم سال)		
(این جدول را بطور مناسب نگهداری و امتیازات مربوطه به آنچه اتفاق می‌افتد، مطابق فرم ثبت کنید.)		
- نام گروه: - نام سرگروه: - اعضای گروه:		
نمره کسب شده	حداکثرنمره	ملاک‌های ارزیابی
	(تا ۱ نمره)	همه اعضای گروه پوشش مناسب ورزشی داشته باشند.
	(تا ۱ نمره)	سرگروه گزارش حضور اعضا را به طور دقیق تهیه کرده است.
	(تا ۱ نمره)	اعضای گروه برنامه گرم کردن بدن را به طور مناسب اجرا کرده اند.
	(تا ۱۰ نمره)	مسئولیت پذیری و انجام وظیفه کامل (بسته به نوع آموزش)
	(تا ۱ نمره)	تعاون و همکاری در گروه مشاهده می‌شود.
	(تا ۲ نمره)	آمار و اطلاعات گروه آماده می‌باشد.
	(تا ۴ نمره)	محتوای پروژه ها (سهم دانشی) کامل و مناسب است.
	(۲۰ نمره)	مجموع نمره

^۱ برای اطلاعات بیشتر به کتاب راهنمای معلم درس "سلامت و تربیت بدنی" کد ۷۴/۲۴ مراجعه شود.

برگه ارزشیابی انفرادی

نام و نام خانوادگی دانش آموز:		کلاس:		نام ارزیابی کننده:	
ردیف	ملاک‌های ارزیابی	حداکثر نمره		نمره کسب شده	
		نوبت اول	نوبت دوم	نوبت اول	نوبت دوم
۱	علاقه مندی و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاسی	(تا ۱ نمره)	(تا ۱ نمره)		
۲	توجه به ارزش‌های اخلاقی و بازی جوانمردانه و روحیه ورزشکاری در همه اوقات	(تا ۱ نمره)	(تا ۱ نمره)		
۳	آمادگی‌های جسمانی و حرکتی (قابلیت‌های مورد نظر معلم در هر نیمسال)	(تا ۸ نمره)	(تا ۴ نمره)		
۴	رعایت ایمنی، بهداشت فردی، نظم و انضباط و حضور مرتب در کلاس	(تا ۲ نمره)	(تا ۲ نمره)		
۵	توجه به حفظ و نگهداری محیط و وسایل ورزشی	(تا ۱ نمره)	(تا ۱ نمره)		
۶	میزان آگاهی از مطالب علمی مرتبط	(تا ۳ نمره)	(تا ۳ نمره)		
۷	سطح مهارت ورزشی (مهارت‌های مورد نظر معلم در هر نیمسال)	(تا ۴ نمره)	(تا ۸ نمره)		
مجموع نمره		۲۰	۲۰		

در طول تمام جلسات آموزشی ملاک‌های ارزیابی به طور مستمر در قالب چک لیست‌های معلم ساخته

امتیاز داده شده و در پایان نیمسال، نتیجه نهایی به صورت نمره کمی در جداول بالا درج گردد.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس هنر

ارزشیابی فعالیت‌های هنری دانش‌آموزان به صورت‌های زیرانجام می‌شود.

– فرایندی (در طول انجام فعالیت هنری)

– در پایان هر جلسه‌ی درس هنر (از طریق خودارزیابی، همسال‌سنجی یا ارزشیابی توسط معلم)

– در پایان هر نیمسال تحصیلی (بررسی پوشه کار)

روش و ابزارهای ارزشیابی:

ابزارهای ارزشیابی از فعالیت‌ها و محصولات هنری دانش‌آموزان عبارتند از:

۱- پوشه کار فعالیت‌های هنری

هر یک از دانش‌آموزان از ابتدای سال یک پوشه مناسب برای فعالیت‌های هنری خود تهیه می‌کند. روی این پوشه نام و نام خانوادگی و نام کلاس خود را می‌نویسد. در داخل پوشه یک برگ فهرست فعالیت‌های هنری برای ثبت فعالیت‌ها قرار می‌دهد. در این برگه تاریخ – شماره ردیف – عنوان فعالیت – توضیح فعالیت انجام شده و احساس و نظر خود در مورد فعالیت انجام شده در هر جلسه را ثبت می‌کند. برای فعالیت‌هایی مثل تربیت شنوایی یا قصه و نمایش که محصولی مانند نقاشی ندارد، تنها ثبت فعالیت کافی است و نمونه‌ای در پوشه کار اضافه نخواهد شد. برای بعضی از فعالیت‌های کاردستی که حجم بزرگ دارد و در پوشه جا نمی‌گیرد، می‌توانند از یک کیسه نایلون، پاکت یا جعبه مناسب استفاده کنند. پشت هر برگه نقاشی یا کاردستی حتماً شناسنامه‌ی کار را نوشته و آنها را به ترتیب شماره و تاریخ در پوشه کار قرار دهند. حتی جلساتی را که فردی غایب است در پوشه کار خود ثبت کند و احساس و نظر خود را در باره‌ی آن بنویسد. در پایان هر نیم سال در همه پوشه‌های کار یک کلاس باید بتوان فعالیت‌های هنری که طی نیم‌سال انجام شده است، مشاهده و بررسی نمود.

۲- خودارزیابی

قضاوت و ارزشیابی دانش‌آموزان نسبت به فعالیت و یا محصول هنری تولید شده توسط وی. در این نوع از ارزشیابی لازم است معلم شرایطی را فراهم کند تا دانش‌آموز کار هنری خود را توصیف کند، احساسات خود را نسبت به آن بیان نمایند و در پایان بگویند برای ارائه به‌تریک فعالیت یا محصول هنری

چه کارهایی به‌نر است در آینده انجام شود. لازم است نتایج ارزیابی دانش‌آموزان از خود در برگه فهرست فعالیت‌های هنری ثبت و در پوشه کار گذاشته شود.

۳- دیگر ارزشیابی و ارزشیابی گروهی

در فرایند اجرای فعالیتهای هنری در گروه‌های کاری، دانش‌آموزان به طور فعال و به صورت گروهی به بحث و تبادل نظر درمورد فرایند و نتایج حاصل از فعالیت‌های هنری خواهند پرداخت و با توجه به نتایج ارزشیابی گروهی به همکاری با یکدیگر ادامه خواهند داد.

فهرست فعالیت‌های هنری

نام و نام خانوادگی کلاس دبستان منطقه

تاریخ	ردیف	عنوان فعالیت	توضیح فعالیت انجام شده	احساس و نظر دانش‌آموز

۱- **مشاهده‌ی رفتار:** معلم می‌تواند در هر جلسه، ضمن مشاهده‌ی فرایند تولید هنری دانش‌آموزان، برگه‌ی ارزشیابی فعالیت‌های هنری تعدادی از آنها را تکمیل کند. همچنین، موارد خاصی را که ثبت آنها ضرورت دارد، در پوشه‌ی کار دانش‌آموزان یا دفتر یادداشت خود بنویسد.

برگه‌ی ارزشیابی فعالیت‌های هنری دانش‌آموزان

در برگه‌ی ارزشیابی فعالیت‌های هنری، برای هر رشته‌ی هنری، در مقابل آن تعدادی ویژگی، متناسب با اهداف این درس و در مقابل این ویژگی‌ها مقیاس رتبه‌ای یا نمره‌ای نوشته می‌شود.

برگه‌ی ارزشیابی فعالیت‌های هنری را می‌توانید به این ترتیب تهیه کنید:

۱- روی یک برگه‌ی کاغذ همه‌ی ویژگی‌های مثبتی را که از یک اثر هنری انتظار دارید، بنویسید. این ویژگی‌ها را می‌توانید با توجه به اهداف کلی درس هنر و محتوای فعالیت‌های یادگیری تعریف کنید.

۲- ویژگی‌هایی را که به هم نزدیک‌اند، به یک ویژگی تبدیل کنید.

۳- ویژگی‌هایی که در همه‌ی رشته‌ها مشترک‌اند، به بخش مهارت‌های فرایندی منتقل کنید.

۴- مواردی را که باقی می‌مانند، منظم کنید.

۵- باید توجه داشت که ویژگی‌ها و درجه‌های تعریف شده در یک کلاس درس برای همه‌ی دانش‌آموزان، با بررسی پوشه‌ی کار قابل اجرا، جمع‌بندی و نوشتن کارنامه باشد.

در هر نیم‌سال تحصیلی دست کم دو مرتبه برگه‌ی ارزشیابی دانش‌آموزان را تکمیل کنید: یک مرتبه در طول نیم‌سال تحصیلی و یک مرتبه در پایان نیم‌سال تحصیلی.

مرتبه‌ی اول و در طول نیم‌سال تحصیلی، برگه با توجه به مشاهده‌ی معلم از فرایند فعالیت‌ها و تولید محصولات هنری دانش‌آموز تکمیل می‌شود. معلم می‌تواند در هر جلسه‌ی درس هنر برگه‌ی چند دانش‌آموز را تکمیل کند. به این ترتیب، در پایان یک نیم‌سال همه‌ی کلاس برگه‌ی تکمیل شده خواهند داشت.

در پایان نیم‌سال نیز از دانش‌آموزان بخواهید پوشه‌های کار خود را کامل و مرتب همراه بیاورند. با مشارکت خود آنها پوشه‌های کار را بررسی و مجدداً برگه‌ی ارزشیابی را کامل کنید.*

* - توضیحات کامل در راهنمای معلم این درس درج شده است.

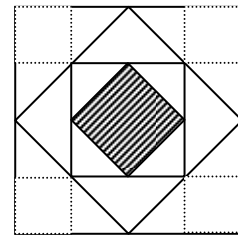
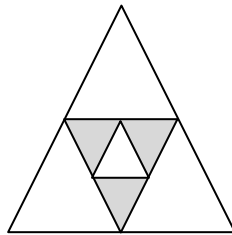
ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس ریاضی

حوزه‌های موضوعی	اهداف اصلی	فصل‌های مرتبط در کتاب	نحوه ارزشیابی مناسب		نسبت توجه به هدف در آزمون پایانی
			مستمر	پایانی	
کسر و عدد مخلوط و عملیات روی آن	- ارتباط بین کسر، عدد مخلوط، مقایسه و ساده کردن کسرها، عملیات روی کسرها - درک مفهوم کسر و عدد مخلوط و نمایش کسر به صورت‌های مختلف، محور، شکل و ارتباط بین آنها. - توانایی مقایسه و ساده کردن کسرها - توانایی انجام عملیات (چهار عمل اصلی) روی کسرها و اعداد مخلوط	اول	×	×	٪۱۲.۵
اعداد اعشاری و عملیات مربوط به آن	- شناخت عددهای اعشاری و ارتباط آن با کسر و عددهای مخلوط و توانایی انجام عملیات روی عددهای اعشاری، توانایی مقایسه‌ی اعداد اعشار	دوم	×	×	٪۱۲.۵
اندازه‌گیری طول و زاویه	- ضرورت واحد استاندارد (طول، زاویه، سطح، حجم)، درک مفهوم دسیمتر مربع، دسیمتر مکعب، کسب مهارت تشخیص واحد مناسب، تبدیل واحدهای اندازه‌گیری به یکدیگر، توانایی محاسبه سطوح اجسام مختلف هندسی، توانایی محاسبه‌ی دقیق و تشخیص زاوایای مساوی، متمم، متقابل به رأس و مکمل در اشکال مختلف، توانایی رسم خط عمود و ارتفاع در اشکال مختلف، توانایی محاسبه زاوایای مختلف، توانایی محاسبه طول‌های مختلف	سوم	×	×	٪۱۰
اندازه‌گیری سطح و حجم	- به‌کارگیری جدول به‌کارگیری جدول تناسب برای تبدیل واحدهای سطح و حجم - تشخیص واحد مناسب برای سطح‌ها و حجم‌های مختلف - محاسبه‌ی مساحت اشکال مختلف هندسی - محاسبه حجم در مکعب و مکعب مستطیل	هفتم	×	×	٪۱۱.۲۵
تقریب زدن و محاسبات تقریبی	- شناخت مفهوم تقریب - تقریب زدن به روش قطع کردن و گرد کردن - کاربرد تقریبات در محاسبات	چهارم	×	×	٪۷.۵
ترتیب عملیات	- شناخت ترتیب و اولویت‌ها در محاسبات	چهارم	×	×	٪۲.۵
نسبت، تناسب و درصد	- درک مفهوم نسبت و تسهیم به نسبت، توانایی حل مسئله‌های نسبت و تناسب، حل مسائل ریاضیات مالی	پنجم	×	×	٪۱۰
آمار و تحلیل داده‌ها	- سازماندهی داده‌ها در جدول داده‌ها - ترسیم و تحلیل داده‌ها با استفاده از نمودارهای میله‌ای - خط شکسته - تصویری، دایره‌ای	ششم	×	×	٪۵
احتمال	- درک مفهوم احتمال - احتمال تجربی و ریاضی و هندسی	ششم	×	×	٪۵
دستگاه مختصات	- شناخت مختصات نقاط در صفحه شناخت صفحه‌ی مختصات و نقاط در صفحه	هشتم	×	×	٪۳.۷۵
تقارن و دوران	- درک مفهوم تقارن و تقارن محوری در صفحه مختصات - درک مفهوم تقارن مرکزی در صفحه مختصات - دوران ۱۸۰ درجه - درک رسم نقاط متقارن در صفحه مختصات	هشتم	×	×	٪۳.۷۵
عدد صحیح و عملیات روی آن	- شناخت اعداد صحیح - مقایسه‌ی اعداد صحیح - به‌کارگیری عددهای صحیح در جمع و تفریق - گسترده نویسی اعداد صحیح - جمع و تفریق اعداد صحیح با رسم شکل	هشتم	×	×	٪۳.۷۵
به‌کارگیری راهبردهای حل مسئله	- به‌کارگیری راهبردهای حل مسئله - حل مسئله	کلیه فصول	×	×	٪۱۲.۵
جمع					٪۱۰۰

نمونه سؤالات ریاضی *

قسمت اول (۱۲ نمره)

۱. جملات درست را با ✓ و جملات نادرست را با ✗ مشخص کنید و دلیل نادرستی آن را بنویسید.
 - (الف) $۰/۴۰$ معادل $\frac{۲}{۵}$ است.
 - (ب) کوچکترین مخرج مشترک دو کسر برابر حاصل ضرب مخرج‌ها است.
 - (ج) هر عددی را در خودش ضرب کنیم، بزرگتر می‌شود.
 - (د) اگر یک تاس بیاندازیم، احتمال آمدن عدد فرد بیشتر از عدد زوج است.
۲. جاهای خالی را پر کنید.
 - (الف) $\frac{۳}{۵}$ بین دو عدد صحیح و است و به نزدیکتر است.
 - (ب) ساده شده‌ی کسر $\frac{۸۴}{۳۱}$ برابر است.
 - (ج) مجموعی زاویه‌های یک هفت ضلعی چند برابر مجموع زاویه‌های یک مثلث است؟
 - (د) گرد شده‌ی عدد $۲۱/۹۸$ با تقریب کمتر از برابر است با ۲۲.
۳. چه کسری از هر شکل، رنگ شده است؟

۴. کسرها و عددهای زیر را به ترتیب و از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

$$\frac{۷}{۱۳}, \frac{۳}{۵}, \frac{۷}{۱۵}$$

$$-۴ \text{ و } ۷ \text{ و } ۳+ \text{ و } ۰ \text{ و } -۶$$

۵. مجموع نمرات قسمت اول آزمون و قسمت دوم آزمون را در یک نمودار دایره‌ای نشان دهید.

* - آزمون این درس می‌تواند در دو بخش ۴۵ دقیقه‌ای با ویژگی‌های خاص هر بخش طراحی شود. در صورت وجود شرایط مناسب می‌توان دو بخش آزمون را با فاصله ۱۵-۱۰ دقیقه‌ای برگزار کرد.

۶. حاصل عبارات زیر را به دست آورید.

الف) $\frac{2}{35} - \frac{2}{5} =$

ب) $3\frac{1}{2} \div 1\frac{3}{4} =$

ج) $1\frac{1}{3} \times 2\frac{2}{5} - 2/2 =$

د) $\frac{1+\frac{1}{2}}{2-\frac{1}{1-\frac{1}{2}}} =$

۷. تقسیم زیر را تا دو رقم اعشار در خارج قسمت انجام دهید و باقیمانده‌ی آن را مشخص کنید.

$$0/21 \overline{) 1/2}$$

۸. حاصل عبارت زیر را به دست آورید. (به ترتیب انجام عملیات توجه کنید).

الف) $10 - 2 \times 5 =$

ب) $\frac{2}{3} - \frac{1}{3} \div \frac{2}{3} =$

۹. حاصل جمع و تفریق‌های زیر را به دست آورید.

$$-31 + 74 =$$

$$653 - 251 =$$

قسمت دوم - حل مسئله (۸ نمره)

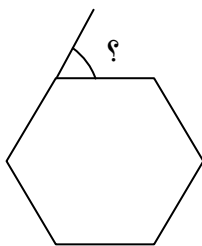
برای پاسخ به سؤالات زیر می‌توانید از راهبردهای حل مسئله استفاده کنید (رسم شکل، حل مسئله‌ی ساده‌تر، الگویابی، تفکر نظام‌دار، زیر مسئله، حذف حالت‌های نامطلوب و حدس و آزمایش). استفاده از ماشین حساب بلامانع است. در هر مورد بنویسید از چه راهبردی استفاده کرده‌اید.

۱. حاصل عبارت زیر را به دست آورید.

$$\left(1 + \frac{1}{2}\right) \left(1 + \frac{1}{3}\right) \left(1 + \frac{1}{4}\right) \dots \left(1 + \frac{1}{100}\right) =$$

۲. در جام مسابقات حذفی فوتبال ۸ تیم حضور دارند. معلوم کنید پس از چند مسابقه قهرمان جام مشخص می‌شود؟ (در جام حذفی، پس از هر مسابقه تیم بازنده حذف می‌شود).

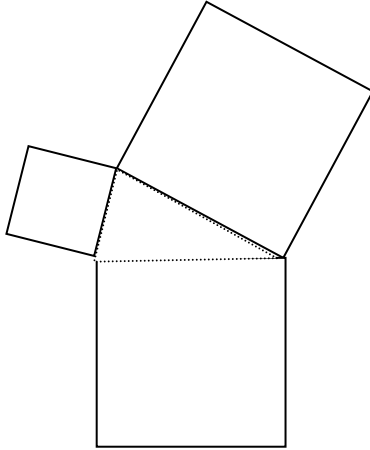
۳. در شکل‌های زیر مقدار زاویه‌ی مشخص شده را به دست آورید. (راه حل را بنویسید)

۴. دمای تکه گوشتی در مغازه ۴ درجه بالای صفر است. آن را درون یخچال قرار دادیم. دمای آن به ۵ درجه زیر صفر رسید. این گوشت چند درجه سرد شده است؟

۵. حاصل ضرب دو عدد طبیعی ۲۴ است. این دو عدد چه عددی باشند تا حاصل جمع آنها بر ۳ و ۵ بخش پذیر باشد؟

۶. محیط و مساحت شکل زیر را بیابید. (ضلع‌های مورد نیاز را با خط کش اندازه گیری کنید.)

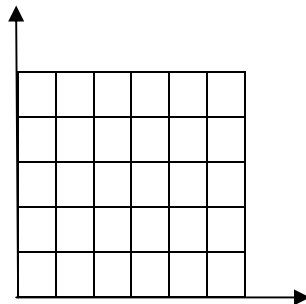

۷. سه عدد بعدی را بنویسید.

..... و و و ۶ و $\frac{4}{5}$ و $\frac{3}{5}$ و ۳

۸. سطح کل و حجم مکعبی به ضلع ۶ سانتیمتر را حساب کنید.

۹. مساحت مثلث با مختصات زیر را پیدا کنید و قرینه‌ی نقطه‌ی الف را نسبت به محور طول‌ها پیدا کنید.

$$\text{الف} = \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \end{bmatrix}$$

$$\text{ب} = \begin{bmatrix} 4 \\ 3 \end{bmatrix}$$

$$\text{ج} = \begin{bmatrix} 3 \\ 5 \end{bmatrix}$$

۱۰. نسبت طول به عرض یک مستطیل ۴ به ۳ است. اگر محیط آن ۲۱ سانتیمتر باشد، مساحت مستطیل را پیدا کنید.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس کار و فناوری

نوبت دوم		نوبت اول	
بخش دوم - قسمت دوم	بخش دوم - قسمت اول	بخش اول	بخش
پودمان‌های کار	پروژه‌های طراحی و ساخت	فناوری ارتباطات و اطلاعات	موضوع
۱۰	۱۰	۲۰	بارم هر موضوع
۲۰		۲۰	بارم هر نوبت

بخش اول - فناوری ارتباطات و اطلاعات

ارزشیابی تحصیلی دانش‌آموزان در نیمسال اول به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{نمره نیمسال اول درس کار و فناوری} = \frac{\text{نمره مستمر} + \text{نمره فعالیت پایانی (غیر کلاسی)}}{2}$$

نمره فعالیت پایانی (غیر کلاسی): نمره ای است که از ارزشیابی فعالیت پایانی با توجه به معیارهای ارزشیابی پیشنهاد

شده بدست می‌آید؛ که نمره ای بین ۰ تا ۲۰ می‌باشد. (پیوست ۱)

نمره مستمر: نمره ای است که از میانگین نمرات چک لیست‌های تکمیل شده توسط معلم بدست می‌آید؛ که نمره ای

بین ۰ تا ۲۰ می‌باشد.

چک لیست‌ها در جلسات کار عملی، توسط معلم، هنگام انجام فعالیت عملی هر فصل تکمیل می‌شود. لازم است تا

جایی که سطح دانش‌آموزان و زمان آموزش اجازه می‌دهد، فعالیت‌های عملی فصول انجام شود.

(چک لیست‌های مذکور در راهنمای معلم مربوط به بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات درج شده است.)

بخش دوم – قسمت اول: پروژه‌های طراحی و ساخت

ارزشیابی از پروژه‌های طراحی و ساخت به صورت مستمر و از فعالیت‌های کلاسی، غیرکلاسی و گزارش پایانی انجام می‌شود و تمرکز بر "فرآیند و مراحل اجرای پروژه" توسط هر دانش‌آموز دارد. در زیر نمونه‌ای از جدول ارزشیابی را که به صورت پیشنهادی است، ملاحظه می‌کنید:

ردیف	جدول بارم بندی پیشنهادی برای پروژه طراحی و ساخت		
	عناصر ارزشیابی	ابزار ارزشیابی	بارم
۱	شرح مفاهیم اصلی	کارپوشه	۷
۲	آماده سازی وسایل	مشاهده	۳
۳	اجرای صحیح مراحل و فرآیند اجرای پروژه	عملکرد	۱۰
۴	استفاده صحیح از ابزار	مشاهده	۵
۵	رعایت اصول ایمنی، بهداشتی و حفاظتی	مشاهده	۸
۶	ایده پردازی، نوآوری و خلاقیت	کارپوشه	۱۵
۷	اجرای پروژه بر اساس زمان بندی	مشاهده + کارپوشه	۱۰
۸	آزمایش پروژه نهایی اجرا شده	عملکرد	۵
۹	اصلاح و بهبود پروژه	کارپوشه + گزارش پایانی	۱۰
۱۰	اجرای فعالیت‌های غیر کلاسی	کارپوشه	۱۰
۱۱	توجه به مهارت‌های غیر فنی مانند علاقه به یادگیری، انضباط، روحیه مشارکت پذیری، روحیه پرسشگری، پاسخ به سؤالات و نوآوری	مشاهده و عملکرد	۷
۱۲	تنظیم گزارش پایانی و ارائه آن	گزارش کار پایانی + مشاهده	۱۰
	جمع		
			۱۰۰

لازم به ذکر است که درس کار و فناوری ۲۰ نمره دارد که نمره اختصاصی پروژه طراحی و ساخت ۱۰ نمره از ۲۰ نمره است که در نوبت دوم در نظر گرفته می‌شود. ده نمره باقیمانده به پودمان‌های کار اختصاص می‌یابد.

$$\text{نمره کسب شده در این پروژه بر مبنای } ۱۰۰ = \frac{\text{نمره دانش آموز}}{۱۰}$$

بخش دوم - قسمت دوم: پودمان‌های کار

ارزشیابی از پودمان کار به صورت مستمر و از فعالیت‌های کلاسی، غیر کلاسی و گزارش پایانی انجام می‌شود و تمرکز بر "محصول نهایی" توسط دانش‌آموزان دارد. در زیر نمونه‌ای از جدول ارزشیابی را که به صورت پیشنهادی است ملاحظه می‌کنید:

ردیف	جدول بارم بندی پیشنهادی برای پودمان کار		
	عناصر ارزشیابی	ابزار ارزشیابی	بارم
۱	شرح مفاهیم اصلی	کارپوشه	۵
۲	آماده سازی وسایل	مشاهده	۵
۳	اجرای مراحل کار	عملکرد	۷
۴	استفاده صحیح از ابزار	مشاهده	۶
۵	رعایت مقررات و اصول بهداشتی، ایمنی و حفاظتی	مشاهده	۶
۶	صحت اندازه ها	مشاهده	۵
۷	دقت در ساخت وسیله	مشاهده	۸
۸	اجرای پودمان کار با توجه به زمان بندی	عملکرد	۷
۹	آزمایش محصول نهایی ساخته شده	عملکرد	۵
۱۰	فعالیت‌های غیر کلاسی	کارپوشه	۷
۱۱	اصلاح و بهبود محصول نهایی ساخته شده	کارپوشه + عملکرد	۱۲
۱۲	کیفیت محصول ساخته شده (زیبایی، ظرافت)	مشاهده	۵
۱۳	توجه به مهارت‌های غیر فنی مانند علاقه به یادگیری، انضباط، روحیه مشارکت‌پذیری، روحیه پرسشگری، پاسخ به سؤالات و نوآوری و تأکید بر کار تیمی	کارپوشه + عملکرد	۷
۱۴	تعیین مشاغل مرتبط با پودمان کار ساخته شده	کارپوشه	۵
۱۵	تنظیم و ارایه گزارش نهایی	گزارش	۱۰
	جمع		
			۱۰۰

لازم به ذکر است که درس کاروفناوری ۲۰ نمره دارد که نمره اختصاصی پودمان کار ۱۰ نمره از ۲۰ نمره است که در نوبت دوم در نظر گرفته می‌شود. ده نمره باقی مانده به پروژه طراحی و ساخت کار اختصاص می‌یابد.

$$\text{نمره کسب شده در این پروژه بر مبنای } ۱۰۰ = \frac{\text{نمره دانش آموز}}{۱۰}$$

(پیوست ۱)

ارزشیابی از فعالیت پایانی (غیرکلاسی):

فعالیت پایانی (غیرکلاسی)، فعالیتی است که شامل مباحث بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات درس کاروفناوری می باشد. فعالیت پایانی می تواند به شکل تهیه یک روزنامه دیواری یا بروشور یا مجله شامل: عنوان، متن اصلی، حداقل ۲ تصویر (حتما یکی از تصاویر، نقاشی در محیط برنامه نقاشی رایانه باشد)، کادر دور صفحه، شماره گذاری و نشانه گذاری (در صورت نیاز) و ذکر منابع باشد؛ و تنظیمات متن شامل: انتخاب مناسب نوع، اندازه و سبک قلم و ترازبندی مناسب انجام شده باشد.

دانش آموزان به صورت گروه‌های دو یا سه نفری می توانند فعالیت پایانی را در ساعات غیرکلاسی انجام داده و به معلم تحویل دهند.

لازم به ذکر است که فعالیت پایانی در طول نیمسال اول باید انجام شود و معلم محترم می تواند مراحل انجام آن را طبق جدول زیر کنترل نماید:

مراحل انجام فعالیت پایانی	زمان بندی انجام مراحل
انتخاب موضوع	تا پایان جلسه سوم
رسم نقاشی در برنامه نقاشی رایانه متناسب با موضوع انتخاب شده	تا پایان جلسه ششم
تهیه مطلب در مورد موضوع انتخاب شده و نوشتن متن آن با رایانه	تا پایان جلسه یازدهم
جست و جوی اطلاعات و تصویر مربوط به موضوع انتخاب شده، در وب سایت رشد	تا پایان جلسه چهاردهم
تکمیل فعالیت پایانی و تحویل آن به معلم	تا پایان جلسه شانزدهم

بدیهی است در ارزشیابی فعالیت پایانی دانش آموزان، مقایسه ای بین فعالیت‌های دانش آموزان نباید صورت گیرد. روش ارزشیابی پروژه ها به گونه ای است که هر کدام با معیارهای از پیش تعیین شده ارزیابی می شوند.

هر معیار، تعیین کننده یک ویژگی مهم است که دانش آموز در زمان انجام فعالیت و معلم نیز در زمان ارزشیابی باید در نظر داشته باشند. (معیارهای ارزشیابی از فعالیت پایانی (غیرکلاسی) و ارزشیابی چند نمونه فعالیت پایانی در راهنمای معلم مربوط به بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات درج شده است).